T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Ecem Kamışlı
100016846

İstanbul, Temmuz 2018

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Ecem Kamışlı
100016846

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ela ARI

İstanbul, Temmuz 2018

T.C. İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

...Aile Danışmanlığı ve Eğitimi...

Yüksek Lisans programı öğrencisi.....Ecem Kamışlı.....'nın

....Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Aile İşlevselliğinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi.....başlıklı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulu **25.05.2018** tarih ve **2018 / 475 / 12** sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	UNVANI, ADI SOYADI	İMZA
TEZ DANIŞMANI	: Dr. Öğr. Üyesi Ela Acı	
JÜRİ ÜYESİ	: Prof. Dr. Gökhan Malkoç	
JÜRİ ÜYESİ	: Prof. Dr. Oya Özkordeş	

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eş danışman jüri üyesi olamaz. Eş tez danışmanının jüri üyesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

ETİK KURALLARINA UYGUNLUK YAZISI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Ecem KAMIŞLI

ÖZET

Bu çalışmanın amacı aile işlevselliği ve toplumsal cinsiyet rollerinin evli çiftlerin problem çözme becerilerine etkisini araştırmaktır. Araştırmaya 91 evli kadın ve 34 evli erkek olmak üzere toplam 125 kişi katılmıştır. Katılımcılara çevrimiçi formlar aracılığıyla Demografik Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre aile işlevselliği alt boyutlarından "roller", "davranış kontrolü" ve "problem çözme" ile toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutlarından "eşitlikçi cinsiyet rolü"nün problem çözme becerilerini yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca demografik değişkenlerden ev işleri ile ilgilenme ve evlilik şekline göre problem çözme becerilerinin anlamlı derecede farklılaştığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Rolleri, Aile İşlevselliği, Problem Çözme Becerileri

ABSRTACT

The purpose of this study is to investigate the effects of gender roles and family functioning on problem solving skills of married individuals. A total of 125 people, 91 married women and 34 married men, participated in the survey. The surveys are conducted online. Demographic Information Form, Gender Roles Scale, Family Assessment Scale and Problem Solving Inventory are used. The results showed that "Behavior Control and Problem Solving" the subscales of family functioning, and "Egalitarian Gender Role" the subscale of Social Gender Roles predicted problem-solving skills of married couples. In addition, the problem solving skills of the participants differ according to whether they are or not helping housework and how they get married.

Key words: Social Gender Roles, Family Functionality, Problem Solving Skills

TEŞEKKÜRLER

Tez sürecim boyunca pek çok kişinin desteğini ve yardımını gördüm. Bu kişilerin başında, bu çalışma konusunda beni cesaretlendiren, yakın ilgisi ve sabrıyla çalışmamın tamamlanmasında bana büyük destek veren tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ela Arı'ya; hayata gözlerimi açtığımdan itibaren her zaman yanımda olan, beni destekleyen ve bana ablalık yapan sevgili kuzenim Dr. Öğr. Üyesi Gözde Terekli Yeşilaydın'a; beş sene boyunca beni hiçbir zaman yalnız bırakmadığı gibi bu süreçte de yanımda olan ev arkadaşım Sevde Dartar'a ve son olarak beni bugünlere getiren, her zaman yanımda olan ve her kararımı destekleyen aileme; annem Mine Kamışlı'ya ve babam Mustafa Kamışlı'ya teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iii**
ABSRTACT ..... **iv**
TEŞEKKÜRLER ..... **v**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **x**
GİRİŞ **1**
1.Problem Durumu 1
2.Araştırmanın Amacı 2
3.Araştırmanın Önemi 2
4.Araştırmanın Soruları 2
5.Araştırmanın Sınırlılıkları 2
1.TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE **3**
1.1.Toplumsal Cinsiyet Tanımı 3
1.2.Toplumsal Cinsiyet ile ilgili Kuramlar 5
1.2.1.Psikanalitik Kuram: 5
1.2.2.Sosyal Öğrenme Kuramı: 5
1.2.3.Sosyal Rol Kuramı: 6
1.2.4.Bilişsel Gelişim Kuramı: 7
1.2.5.Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı: 7
1.3.Toplumsal Cinsiyet Tutumları ile İlgili Yapılan Araştırmalar 7
2. AİLE İŞLEVSELLİĞİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE **8**
2.1. Ailenin Tanımı 8
2.2. Aile İşlevselliği 10
2.2.1.Sağlıklı Ve Sağlıksız Aile İşlevselliğine Sahip Olan Aileler 11
2.2.2.Mc Master Aile İşlevleri Modeli: 13
2.3.Aile İşlevselliği İle İlgili Yapılan Çalışmalar: 13
3.PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE **15**
3.1.Problem ve Problem Çözme Becerileri 15

3.2.Problem Çözme Becerileri ile İlgili Yapılan Çalışmalar 16

4.YÖNTEM 17

4.1.Örneklem 17

4.2.Veri Toplama Aracı 17

4.2.1.Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği 17

4.2.2.Aile Değerlendirme Ölçeği 18

4.2.3.Problem Çözme Envanteri 18

4.3. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri 19

4.4.İşlem 19

5. BULGULAR 20

5.1.Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular 22

5.2.Aile Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Bulgular 30

5.3.Problem Çözme Envanterine İlişkin Bulgular 40

5.4.Korelasyon Analizi 47

5.5.Hiyerarşik Regresyon Analizi 49

TARTIŞMA 51

SONUÇ VE ÖNERİLER 57

EKLER 58

KAYNAKÇA 70

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler 21
Tablo 2.Katılımcılara Dair Diğer Sürekli Değişkenler 21
Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler 22
Tablo 4. Cinsiyetin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarının Karşılaştırılması 23
Tablo 5. Eğitim Durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 24
Tablo 6. Ekonomik Gelir Düzeyinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 25
Tablo 7. Evlenme Şeklinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 26
Tablo 8.Aile Yapısının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 27
Tablo 9.Çalışma Durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 28
Tablo 10. Çocuk Sayısının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 29
Tablo 11. Ev İşleri İle İlgilenme Durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına göre karşılaştırılması 30
Tablo 12. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler 31
Tablo 13. Cinsiyetin Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 32
Tablo 14.Eğitim Durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 33
Tablo 15.Ekonomik Gelir Düzeyinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 34
Tablo 16. Evlenme Şeklinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 35

Tablo 17. Aile Yapısının Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 36
Tablo 18. Çalışma Durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 37
Tablo 19.Çocuk Sayısının Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 38
Tablo 20. Ev İşleri İle İlgilenme Durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 39
Tablo 21.Problem Çözme Envanteri Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler . 40
Tablo 22. Cinsiyetin problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 41
Tablo 23. Eğitim Durumunun Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 41
Tablo 24. Ekonomik Gelir Düzeyinin Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 42
Tablo 25. Evlenme Şeklinin Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 43
Tablo 26.Aile Yapısının Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 44
Tablo 27.Çalışma Durumunun Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 45
Tablo 28.Çocuk Sayısının Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 46
Tablo 29.Ev işleri İle İlgilenme Problem Çözme Envaneti ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması 47
Tablo 30.Korelasyon Analizi 48
Tablo 31.Hiyerarşik Regresyon Analizi 49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Araştırma Modeli..... 19

GİRİŞ

1.Problem Durumu

Aile toplumun en temel kurumudur. Her toplumun varlığını ve sürekliliğini devam ettirebilmesi için aile sistemine ihtiyacı vardır. Aile, aynı soydan gelen, akrabalık ve kan bağı bulunan bireyin doğduğu andan itibaren içerisinde bulunduğu ve yaşamını sürdürebilmesi için yeterli destek ve bakımın sunulduğu, aralarında duygusal, tarihsel ve ekonomik bağların bulunduğu toplumumuzun en küçük ve en sosyal yapı taşıdır (Sağlam,2011; Köknel,2005;Gladding,2015).

Toplumun en küçük birimi olan aile, yaşam kalitesini büyük ölçüde etkiler. Ailenin üyesi olan her bireyin çevresel, ruhsal ve bedensel açılardan sağlıklı bir gelişim göstermesi toplumsal refah seviyesinin artmasında büyük önem taşımaktadır (Demircioğlu, Tezel Şahin, Gunundi, 2011).

Aile üyelerinin toplumsal cinsiyet rollerine uygun davranması uzun zamanlardan beri süre gelen davranışlardır. Bu davranış ve düşünce kalıplarının dışına çıkmak birçok sıkıntıyı doğurmaktadır. Zaman ilerledikçe değişen davranış ve düşünceler ve hayat tarzları birçok değişikliği beraberinde getirmiş ve bu değişikliklerin etkisi aile kurumunda da etkisini hissettirmiştir. Kadın ve erkek, değişen rol kalıplarından dolayı birçok problem yaşayabilmektedirler. Problemlerini çözebilen ailelerde sağlıklı işleyiş devam edebilirken, sağlıksız aileler işlevselliklerini ve bütünlüklerini koruyamamaktadırlar. (Akgül Gök, 2016).

Problem, yaşamda sıkça karşılaşılan sıkıntılı, istenilmeyen zorluklar anlamına gelmektedir. Problem çözme ise hedefe giden yolda karşılaşılan zorlukları yenmektir (Yalçın, Tetik, Açıkgöz, 2010). Bireylerin ve aile üyelerinin karşılaştıkları sorunları çözebilme yeteneğidir. Sağlıklı bir aile bir problem ile karşılaştıklarında o problemin ne olduğunu tanımlar ve bu problem hakkında tartışır, farklı çözüm yolları bulur ve birbirlerine bu konu hakkında destek olurlar. Problem çözümdeki en önemli unsur, ailenin bu becerilere sahip olmasıdır (Synder,1997 ,Rosen- Grandon,1999 ,Bray, 1995; Akt. Canel, 2007). Bundan dolayı problem çözme becerilerini hangi değişkenlerle ilişkili olduğunun araştırılması ve belirlenmesi oldukça önemlidir.

2.Araştırmanın Amacı

Evli bireylerin katılımı ile gerçekleşen bu araştırmanın temel amacı toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisini araştırmaktır.

3.Araştırmanın Önemi

Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkileri belirlendiğinde aile danışmanları ve ilgili uzmanlar tarafından çeşitli müdahale programları ve eğitimlerle olası durumlara karşı desteklemeler yapılabilir, problem çözme becerileri ile ilgili programların geliştirilmesine katkıda bulunulabilir.

4.Araştırmanın Soruları

Araştırmanın amacına dair sorular aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- Demografik değişkenler ile problem çözme becerileri arasında fark var mıdır?
- Toplumsal cinsiyet rolleri ve problem çözme becerileri arasında bir ilişki var mıdır?
- Aile işlevselliği ve problem çözme becerileri arasında bir ilişki var mıdır?
- Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliği problem çözme becerilerini yordamakta mıdır?

5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada katılımcı sayısı azdır ve kadın katılımcılar çoğunluktadır. İleride yapılacak çalışmalarda daha fazla katılımcıya ulaşılabilir. Veri toplama araçlarının çevrimiçi yöntemlere dağıtılması ve uzun olması, verim ve dikkati düşüren etmenlerden olabilir. Daha kısa ve daha kapsamlı olan ölçeklerin kullanılması dikkat ve verimi arttırabilir.

1.TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Toplumsal Cinsiyet Tanımı

Cinsiyet bireylerin erkek ya da kadın olarak gösterdiği biyolojik, genetik ve fizyolojik özelliklerdir (Sayın, 2007).

Toplumsal cinsiyet ise bireyin doğduğu andan itibaren başlayan cinsiyet özelliklerinin getirdiği farklılıkların toplum tarafından şekillendirilmesi, bir kalıba sokulması ve o cinsiyetteki kişiden belirli davranış kalıpları içinde davranmalarını beklemektir (Adaçay, 2014).

Cinsiyet kavramı biyolojik, fizyolojik ve psikolojik özelliklerimize yani doğduğumuz andan itibaren bizimle olan özelliklerimize vurgu yaparken toplumsal cinsiyet rolleri kavramı ise kadın ve erkek cinslerine yönelik atfedilen kültürel özelliklere vurgu yapar (Ersoy, 2009). Toplumsal cinsiyeti biyolojik özelliklere atfedilen kültürel özellikler olarak tanımlamıştır (Yılmaz 2007, Serdar-Tekeli 2011, Dökmen 2016).

Toplumun ve kültürün bireylerin cinsiyetine uygun gördüğü rolleri etkileyen faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler; cinsiyet, sosyal hayat, din, ebeveynler, kardeşler, aynı yaş aralığı, teknoloji, öğretmenler ve farklı toplumsal yapılardır (Sayın, 2007).

Değişen ve gelişen dünyayla birlikte kadın ve erkek rollerinde sosyal hayatta değişimler meydana gelmektedir. Örneğin; erkeklerin evdeki iş bölümüne katılması, kadınların çalışma hayatına girmesi, medyanın öneminin artması, hukuk ve siyaset alanında çıkan yasalar kadın ve erkeğe atfedilen cinsiyet rollerinin değişmesinde büyük önem taşımaktadır (Özer Toğuşoğlu,2014).

Toplumsal cinsiyet rollerinde ki farklılıkların öğrenildiği ilk yer ailedir. Bebeklerin anne karnında cinsiyetleri belli olduğundan itibaren kültürlere göre farklılık gösteren yetiştirme biçimleri devreye girmektedir. Kız ve erkek çocuklarına farklı rol ve tutumlar öğretilir. Eğer çocuklar kendi cinsiyetlerine uygun bir tutum içersindeler ise ödüllendirilirler eğer değiller ise çocukların bu davranışları reddedilir ve cezalandırılırlar. Bir ailenin toplumsal cinsiyete bakış açısı ve tutumu kız ve erkek

davranışlarına neler yüklediği çocuğun davranışlarına da yansır. Temel bakış açısını aileden alan çocuk, arkadaşları, öğretmenleri, okulu ve medya yoluyla da pekiştirilir (Gök,2013). Çocuklara sunulan oyuncak seçimleri ile de bu rolleri pekiştirilmeye devam edilmektedir. Erkeklerin oyuncak seçimleri aslan gibi gücü vurgulayan oyuncaklar olurken, kadınlar ise çocukluklarından itibaren sakin karakterli kedi gibi oyuncakları tercih etmektedirler. Toplumsal cinsiyet içerikli öğreniler sadece bununla sınırlı kalmamaktadır. Ev işlerinden, meslek seçimine kadar her şey bu ayrımın içine girmektedir (Yılmaz,2014). Örnek verirsek, geleneksel erkekler, çocuk bakımı, yemek yapımı, ev işlerine yardım etme gibi rollerin kadınlara ait olduğunu düşünür ve bu işlerin sorumluluklarını üstlerine almazlar. Fakat değişen toplum yapımız ve kadınların kendi ev dışındaki farklı ortamlara girip sosyalleşmesi ve iş hayatına başlamasından kaynaklı erkeklerinde birtakım sorumlulukları üstlerine almasına sebep olmuştur. Geleneksel rolü benimseyen kadınlar ise geleneksel yapının dışına çıktığında yani eve gelir katkısında bulunduğunda ya da değişik sosyal ilişkilerde bulunduğunda rol çatışması yaşayabilirler. İki tarafında geleneksel tutumlardan çıkıp yeni tutumlar edinmesi aile işlevselliklerini etkilemektedir. Bu durumda ise ailelerin destek almaları gerekmektedir(Gök,2013)

Sosyal hayat ve aileden sonra okula başlayan çocuk için ders kitaplarında da geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmektedir. Kadınların zayıf ve pasif olduğunu ve genellikle ev işleri ile ilgili olduğunu erkeklerin ise akıllı ve kuvvetli olduğu ve kadınlara göre daha çok ve daha değişik mesleklerle ilgilendiği evin direği olduğu ve para işlerinden sorumlu olduğu rolleri vurgulanmaktadır. (Kılıç ve Eyüp, 2011)

Toplumsal cinsiyetin etkisini kitle iletişim araçlarında da yoğun bir şekilde görürüz. Cinsiyet rolleri üzerinde yargıda bulunma ve kalıplaştırmanın da büyük etkisi vardır. Zaman ilerlese de ve bu dönemde toplumun kültüründe değişimler meydana gelse iletişim araçlarının etkisi değişmemektedir (Kağıtçıbaşı, 2012). Kadının, kitle iletişim araçlarında geleneksel bir çerçeve içinde çizilmesi ikincil bir plana atılmasına neden olmaktadır. Bu durumda, özellikle kitle iletişim araçlarında kadının doğru rol kalıpları içerisinde gösterilmesine özen gösterilmelidir (Zeybekoğlu,2009).

1.2.Toplumsal Cinsiyet ile ilgili Kuramlar

Literatüre baktığımızda toplumsal cinsiyet ile ilgili birçok kuram görmekteyiz. Bu tezde psikanalitik kuram, sosyal öğrenme kuramı, sosyal rol kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve cinsiyet şeması kuramı ile toplumsal cinsiyet rolleri ele alınmıştır.

1.2.1.Psikanalitik Kuram:

Toplumsal cinsiyete yönelik ilk kuram geliştiren bilim insanlarından birisi Freud'dur. Freud, bu kuramın temelini libidoya dayandırır. Libido,kavramı cinsel bir enerjidir ve görevi biyolojik ve toplumsal cinsiyeti idare etmektir (Akt: Dökmen,2016).

Freud belirlediği gelişim dönemlerini kullanarak toplumsal cinsiyetin gelişimini açıklamaktadır. Toplumsal cinsiyetin gelişimi ile ilgili üç dönem belirlemiştir. Birinci dönem oral ve anal dönemi, ikinci dönem fallik dönem ve üçüncü dönem odipal dönem olarak adlandırmıştır (akt: Kantoğlu,2017)

1-Oral ve Anal Dönem: Bu dönemin özelliği her iki cinse ait bireylerin aynı deneyimleri yaşadıklarıdır.

2-Fallik Dönem: Artık çocuklar her iki cinse ait farklılıkların farkına varmaya başlarlar ve artık kendilerini cinsiyetlerine göre tanımlayabilirler.

3-Ödipal Dönem: Çocuklar cinsiyet rollerini öğrenirler ve cinsel kimliklerini kazanmaya başlarlar. Erkek çocukları kendilerini babalarına, kız çocukları kendilerini annelerine benzetmeye başlar.

Psikanalitik kuram, içselleştirme ve özdeşleşme gibi bilinçdışı kavramlara önem verir. Eğer bir erkek çocuğu erkeklere özgü davranışlarda bulunuyorsa, kız çocuğu kızlara özgü davranışlarda bulunuyorsa bu kendi cinsinden olan ebeveyni ile özdeşim kurması ile bağlantılıdır. Kızlar annelerine bakarak nasıl bir kadın olmaları gerektiğini, erkekler ise babalarına bakarak nasıl bir erkek olmaları gerektiğini öğrenirler. Bu kurama göre, bir bireyin kendine göre uygun bir cinsel kimliğinin olması demek psikolojik ve toplumsal bakımdan tutarlı olması demektir (Çıtak,2008)

1.2.2.Sosyal Öğrenme Kuramı:

Sosyal öğrenme kuramının en önemli isimlerinden biri olan Albert Bandura'dır. Bandura, çocukların cinsiyet rollerine uygun davranışlar edinirken diğer bireyleri örnek aldığını ve gözlemlediğini, bu davranışların kalıcı hale gelmesinde ise ödüllendirme ve

cezalandırma yoluyla elde ettiği kazanımların etkisinin büyük rol oynadığını söylemektedir (Zeybekoğlu, 2009).

Bu kuramda iki öğrenme süreci vardır (akt: Dökmen,2016):

- Model alma ve taklit: Bu kuramın savunucuları çocukların dolaylı gözlem ile cinsiyetine uygun davranışlarını öğrenebileceklerini, gözlemledikleri kişilerin davranışlarını model alabileceklerini ve bu davranışları yeri geldiğinde kullanacağını söylemektedir. Gözlemlenen kişiler anne ve babaları, öğretmenleri ya da bir hayal kahramanı bile olabilmektedir. Büyük çoğunlukla erkek çocukları, babalarını ya da erkekleri rol model alırken kız çocukları, annelerini ya da diğer kadınları rol model almaktadır.
- Edimsel Koşullanma: Olumlu sonuçlar doğuran davranışlar pekiştirildiğinde bu davranışların tekrarlanma olasılığı çok yüksektir. Eğer bir çocuk istenilen bir davranış meydana getiriyor ise çocuk ödüllendirilir. Eğer bir çocuk istenilemeyen bir davranış meydana getiriyor ise bu çocuk cezalandırılır ve böylece bu davranışı çocuğun yapması engellenir.

1.2.3.Sosyal Rol Kuramı:

Bu kuram erkekler ile kadınlar arasında davranış farklılıklarının sosyal roller ve cinsiyet kalıp yargılarından kaynaklandığını belirtmektedir. Toplum tarafından onaylanmış sosyal statüdeki bireylerin tamamından beklenen, öğrenilmiş tepkilerdir (akt: Arıcı,2011). Her kültürde bireylerin kendilerine ait sosyal rolleri ile davranış kalıplarının birbirine uygun olması beklenir. Örnek verirsek çoğu kültüre bakıldığında çocukların sorumlulukları kadınlara aittir. Bu görev erkeklere verilmemiştir (Dökmen,2016). Kültürlerarası araştırmalara baktığında, kadın ve erkeklere anne karnından itibaren roller yüklendiğini gözlenmektedir Mesela ‘iş bölümü ve ev işleri’ davranış kalıplarına bakıldığında, kadınlara küçüklükten itibaren ev işi yapma, çocuk bakma, dikiş dikme ve yemek yapma gibi roller yüklenmiştir. Erkeklere baktığımızda ise, ekonomi ile ilgili konular yüklenmektedir. Bu rollerin yüklenmesinde ise aile çevresi ve arkadaş çevresi çok önemlidir (akt: Güldü ve Kart, 2009). İş yaşamında kadınların statüsü incelendiğinde daha düşük otorite ve konuma sahip oldukları bulunmuştur. Erkeklere bakıldığında, güç ve statü öne çıkmakta, daha yüksek maaşla yüksek mertebelerde çalıştıkları gözlenmektedir. (akt: Anar,2011).

1.2.4.Bilişsel Gelişim Kuramı:

Bilişsel gelişim kuramının önemli isimlerinden olan Kohlberg'e göre çocuklarda cinsiyet rolünün 3 aşamada gerçekleşmektedir (akt: Dökmen,2016).

1. Cinsiyet Etiketleme(2,5-3,5):Çocuklar kız ya da erkek olduklarını bilirler ve kendilerini doğru bir kalıbın içine koyabilirler. Ancak öteki çocukların cinsiyetlerini bilmede zorluk çekebilirler. Cinsiyet kavramının kalıcı olduğunu ve değişemediğini henüz bilmiyorlardır.
2. Cinsiyet Kararlılığı(3,5-4,5):Çocuklar artık cinsiyet sürekliliği kavramının anlamını öğrenmişlerdir. Yani kız bebek doğduğunda o bebeğin büyüyünce de kız olacağını bilirler. Fakat yaş dönemi itibari ile fiziksel görünümlerdeki farklılıkları ayırt edemezler. Uzun saçlı bir kız çocuğunun saçları kısa kesilince erkek çocuk olabileceğini düşünürler.
3. Cinsiyet Değişmezliği(4,5-7):Çocuk artık cinsiyetin değişmeyeceğini anlamıştır. Yaşının gereği cinsiyet kalıbına uygun tercihler yapmaktadır ve bu yönde beğenileri olmaktadır.

1.2.5.Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı:

Bem tarafından geliştirilen bu kuram, toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılması ve bireylerin cinsiyetlerin ayrılması ile ilgilidir (akt: Damarlı,2006). Bem, büyüyen çocuğun artık kadınlık ve erkeklik kavramlarını fark ettiğini vurgular. Bu kavramların sadece iş bölümü, biyolojik farklılıklar olmadığını bunların yanı sıra çeşitli bir şekilde yapılan benzetmelerinde olduğunu söylemektedir. Artık çocuk bir şema oluşturmuştur ve bu şema sayesinde gelen bilgileri kodlar ve örgütler. Bundan sonraki aşama ise toplumsal cinsiyet işleme şemasıdır. Bu işlemde çocuk,'erkeksi' ve 'kadınsı' özellikleri kategorileştirerek işleme sokar. Bu işlem cinsiyet ile alakası olmayan şeyleri bile kapsayabilir. Atılgan ve kartal gibi özellikleri erkeksi, nazik ve kibar gibi özellikleri kadınsı kategorilerine koyabilir (akt: Dökmen,2016)

1.3.Toplumsal Cinsiyet Tutumları ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili ülkemizde birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir:

Kaplan (2016), evli bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik doyumuna ve psikolojik iyi oluş durumuna etkisini incelemiştir. Araştırmanın

sonucunda evli bireylerin eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir.

Yılmaz (2014),toplumsal cinsiyet rollerini cinsel doyum ve bazı demografik boyutlar açısından incelemiştir. Bu araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan bireylerin toplumsal cinsiyet tutumları ile cinsel doyumları arasında anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, kadının toplumsal cinsiyet bakımından daha eşitlikçi olması cinsel doyumu pozitif yönde etkilemektedir.

Kodan (2013), evli bireylerin evlilik kalitesi, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Bu araştırmanın sonucunda evlilik kalitesi değişkeninin toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu ve yaşam doyumunu pozitif ve anlamlı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Döner(2015), cinsel mitlerin evlilik doyumu ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkisini incelemiştir. Evli bireylerin evlilik doyumu ile evlilikte cinsiyet rolü arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Cinsel mitler ile cinsiyet rolü arasında da negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip kişilerin cinsel mitlere katılma oranının düşük olduğu görülmüştür.

Akpınar(2016), evli çiftlerin evlilik uyumları ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisini araştırmıştır. Evlilik uyumu ile eşitlikçi cinsiyet rolü arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak, toplumsal cinsiyet rollerinin boyutu olan eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü evlilik uyumunu açıklamaktadır.

2. AİLE İŞLEVSELLİĞİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde aile ve aile işlevselliğinin tanımlanmış ve sonrasında aile işlevselliğini ile yaklaşım ele alınmıştır. Ayrıca sağlıklı aile işlevselliğine sahip olan ve sağlıklı aile işlevselliğine sahip olmayan ailelerin özelliklerine de yer verilmiştir.

2.1. Ailenin Tanımı

Aile toplumun en temel kurumlarındandır ve her toplumda bulunur. Her toplumun varlığını ve sürekliliğini sürdürmek için aile sistemine ihtiyacı vardır. Aile ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Ortaya çıkan tanımların ortak noktası ise toplumun en temel sosyal kurumlarından birinin aile olmasıdır (Sağlam, 2011). Bayer (2013) , ailenin tanımını bireyin doğduğu andan itibaren içerisinde olduğu, bireyin yaşamını

sürdürebilmesi için yeterli destek ve bakımın sunulduğu sosyal bir ortam olarak tanımlar. Köknel (2005) ise aileyi aynı soydan gelen birbirleri ile akrabalık bağı ve kan bağı bulunan bireylerden meydana gelen en küçük yapı taşı olarak tanımlar.

Ailenin tanımı tarihsel zamana göre ve kültürden kültüre göre değişim göstermektedir. Bireylerin birbirleriyle psikolojik veya biyolojik bağları vardır ve bireyler birbirlerini aynı evin bir parçası olarak görmektedirler. Aile bireylerin aralarında duygusal, tarihsel ve ekonomik bakımdan bağları olan bireylerin oluşturduğu birlikteliklerdir (Gladding, 2015). Gladding (2015) aile türlerini şu şekilde sınıflandırmıştır:

Çekirdek Aile: Anne baba ve çocuk/ çocukların oluşturduğu aile türüdür. Bu aile türünün en önemli özelliklerinden birisi gelenekselci yapıyı koruması ve çocuk/çocukların sosyalleşmelerini sağlamasıdır.

Çok Kuşaklı Aile: Ebeveynlerin, çocukların ve aile büyüklerinin olduğu ailelerdir. Bu ile türünün yaygınlaşmasında tıptaki ve ekonomideki gelişmelerin etkili olduğu görülmektedir.

Yaşlı Aileler: Ailedeki bireylerin 65 yaş ve üzeri olduğu ailelerdir. Bu aile türünde yetişkin olan çocukların evden ayrılması ve torun bakımı gibi etkinlikler çoğunlukla görülür.

Türkiye' de yapılan araştırmalarda hızla gelişen endüstriyelleşmenin aile yapısının değişimine büyük etkisi olduğudur (Aile Yapısı Araştırması 2006, 2010). Literatüre baktığımızda Gül (2009)' de endüstriyelleşme ile birlikte gelen aile türlerinin değişimi üzerinde durmuş yukarıda verilen aile türlerine ek olarak anaerkil ve ataerkil aile türleri üzerinde durmuştur:

Anaerkil Aile: Paleolitik çağda anaerkil aile türü yaygın gözükmektedir. O dönemde yaşam biçimi toplayıcılık ve avcılıktır. Erkekler uzaklara gittiklerinden dolayı kadının omzuna büyük bir yük binmektedir. Çocuklara bakmak, yemek yapmak, hayvanları evcil hale getirmek, bitki toplayıcılığı yapmak gibi büyük görevleri vardır.

Ataerkil Aile: Bu aile yapısına geçiş ekonominin değişmesi ile meydana gelmiştir. Hayvanların evcilleştirilmesi ve tarımın ilerlemesi ile birlikte erkek toplumu avcılık yapmamaya başlamıştır. Kadının ev işleri ve çocuk bakımına geçerek toplumdaki işleri azalmış ve erkek egemenliği ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak literatürdeki tanımlar birleştirildiğinde aile; minimum iki kişiden meydana gelen çocuklarında dâhil olabildiği, belirli kuralları olan ve kişilerin belirli oranda ihtiyacını karşılama görevi olan toplumun en küçük parçasıdır (Sağlam, 2011).

2.2. Aile İşlevselliği

Toplumun yaşam koşullarına büyük etkisi olan toplumun en küçük birimi olan aile, yaşam kalitesini büyük ölçüde etkiler. Ailenin üyesi olan her bireyin çevresel, ruhsal ve bedensel açılardan sağlıklı bir gelişim göstermesi toplumumuzun refah seviyesinin artmasında büyük önem taşımaktadır. Bu açıklamadan anladığımız üzere ülkenin geleceği için ailelerin işlevi ve yapısının büyük önem taşıdığı görülmektedir (Demircioğlu, Tezel Şahin, Gunundi, 2011).

İşlev (fonksiyon), bir sistemin gerçekleştirebileceği toplum yapısının işleyişiyle uyumlu olan ve onu başka sistemlerden ayırt edilmesini sağlayan bir eylem türüdür. Aile İşlevselliği ise ailenin var oluş şekline uygun olarak ailenin topluma uyum sağlaması ve topluma yaptığı katkılardır (akt: Kır, 2011). Literatüre bakıldığında aile işlevleri ile ilgili birçok farklı tanım bulunmaktadır ve bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Canatan ve Yıldırım (2016) ailenin işlevlerini aşağıdaki maddelerde özetlemiştir:

- Ailenin biyolojik (üreme) işlevi: Aileye verilen toplumsal onay ile çocuk yaparak neslin devamını sağlamak büyük önem taşımaktadır.
- Ailenin psikolojik doyum sağmala işlevi: Eğer aile arasındaki iletişim ve duygu bağı ne kadar kuvvetli ise psikolojik doyum o kadar yüksek olur. Bu bağın kuvvetli olması ile birlikte mutlu bireyler ortaya çıkmaktadır. Modernleşen toplumumuzun en önemli aile işlevi arasında yer almaktadır.
- Ailenin ekonomik işlevi: Eskiden toplayıcılık ve avcılıkla uğraşan aile üyeleri ekonominin gelişmesi ile değişim yaşamıştır. Ev hanımı olarak görev yapan kadın modernleşen dünya ile iş hayatına atılmıştır. Bu da bebek dünyaya getirme kararlarında büyük değişiklikler meydana getirmiştir.
- Ailenin eğitim işlevi: Bireyin hayatta kalabilme uyum sağlayabilme gibi şeyleri gerçekleştirebilmesi için eğitim kurumlarının yanında aileye de ihtiyacı vardır. Aile çocuklarına hangi meslekleri seçecekleri konusunda, örf ve adetler konusunda bilgiler vermelidir.

- Ailenin dini işlevi: Aileler inandıkları dini düşünceleri çocukları ile konuşmalıdırlar ve o dinin yerine getirilmesi gereken davranışları çocuklarına göstermelidirler.
- Ailenin boş zamanları değerlendirme işlevi (eğlendirme ve dinlendirme işlevi): Modernleşen zamanla birlikte çıkan boş zaman kavramının aile üyeleri ile birlikle kaliteli bir şekilde geçirmek olarak tanımlanır.

Nazlı (2001) ise ailenin yerine getirmesi gereken işlevleri aşağıdaki şekilde açıklamıştır:

- Kimlik görevlerini yönlendirme: Aile üyelerinin cinsel ve fiziksel özellikleri, zayıf ya da güçlü taraflarını fark edebilmeleri ve kendilerini tanıyabilmeleri için bu görev büyük önem taşır.
- Sınırları düzenleme: Ailelerin devam ettirebildikleri bir sınırları olmalıdır. Bu sınırlar ikiye ayrılır. İçsel sınırlar ailenin kendi üyeleri arasındaki düzenlemeler iken dışsal sınırlar ise bir aileyi diğer ailelerden ayıran sınırlardır.
- Duygusal atmosferini yönetme: Bu görevde bireyin desteklenmesi ve iyi bir bakım alması etkili bir rol oynamaktadır. Bu görev uygun bir şekilde yerine getirildiğinde aile bireylerinin sağlığında olumlu sonuçlar olduğu görülmüştür.
- Ailenin yapısında meydana gelen değişiklikleri yönetme: Aile stresli yaşam olaylarıyla karşılaşabilir. Bu stres olaylarına aile kendini uyumlu bir hale getirir ve yeni olaylara adapte olur.
- Ev halkının devamlılığını sağlama: Bu görev ailenin temel ihtiyaçları ile ilgilidir. Barınma, eğitim, besin gibi ihtiyaçları karşılayarak aileyi bir arada tutar.

2.2.1.Sağlıklı Ve Sağlıksız Aile İşlevselliğine Sahip Olan Aileler

Canatan ve Yıldırım(2016) ve Nazlı(2001)'nın açıkladığı gibi aile işlevlerini yerine getiren aileler sağlıklı aileler, açıklamalardaki görevleri yerine getiremeyen aileler ise sağlıksız aile olarak tanımlanır.

Aile bireylerinin birbirlerine uygun tepkilerde bulunması, birbirleri ile samimi bağlar kurması, birbirleri ile yapıcı iletişimde olmaları ve problemlerini çözebilmeleri aile işlevselliğinde büyük önem taşımaktadır ve sağlıklı aileler bu işlevleri yerine getirmektedir (Bulut, 1993). Bir başka sağlıklı aile tanımı ise bireylerin kendine güvenli, sorumluluk alabilen, bedenlerini olduğu gibi kabul eden şimdiki zamanda

yaşayan bireyler olduğunu söyler. Bu bireyler kendi ayakları üzerinde durabilen ve bağımsız bireylerdir. Gerçekçidirler ve kendine güvenleri vardır. Bu kişilik özellikleri nedeniyle bireyler kendi problemlerini ailede gerginlik yaratmadan kendi başına çözme becerilerine sahiptirler (Nazlı,2001). Gladding (2015) sağlıklı aileleri dengeli, sağlıklı güçlü ve mutlu olarak tanımlar. Sağlıklı aile üyelerinin özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1- Bağlılık: Hayat boyunca yaşanılan iyi günlerde ve kötü günlerde hep yan yana durmanın önemini vurgular.
2- Kıymet Bilme: Aile içi şiddetten uzak kalarak birbirlerine gösterdikleri sevgi ve saygı aile içi iletişimleri arttırmaktadır.
3- Birlikte zaman geçirmeye isteklilik: Aile üyelerinin tatmin edici bir şekilde birbirleriyle zaman geçirmesi bireyleri birbirlerine yakınlaştırarak daha iyi bir iletişim kurmasını sağlar.
4- Etkili iletişim: Aile arasındaki etkili iletişim olabilecek sorunların önüne geçer. Bir kriz anında iyi iletişimi olan aileler bu sorunları açıkça konuşarak sorunun önüne geçmiş olurlar.
5- Birbirlerini destekleme ve cesaretlendirme: Aileler sorun yaşayan aile üyesinin yanında olarak onları cesaretlendirir ve onlara güç verir.

Sağlıklı ailelere genel olarak baktığımızda böyle ailelerde büyüyen bireylerin sağlıklı olduğunu ve bu bireylerin kendi aileleri gibi sağlıklı birliktelikler yani işlevsel aileler oluşturacakları kanısına varılabilir(Bağcı,2013).

Sağlıksız ailelere baktığımızda işlevlerini beraber ve bir bütün şeklinde yerine getiremeyen aileler olduğunu görmekteyiz (Bulut,1993). Sağlıksız ailelerin sağlıklı ailelere oranla problem çözme stratejileri fazla gelişmediğinden dolayı çözülmemiş birçok problemleri bulunmaktadır. Bu problemlerin çözülememesi ailenin işlevselliğini yitirmesi neden olmaktadır.(Işık ve Güven,2007).İşlevini yitirmiş ailelerde, partnerler arasında sıcak ilişkiler olmadığını ve çatışmalar yaşandığı aile bireylerinin birbirleri ile kopuk ilişkiler içinde olduğu görülmektedir (Bağcı,2013). Aile üyeleri arasındaki ilişkilerde bağlılık ve sevgi yerine nefret ve korku görülmektedir. Üyeler arasında birbirlerine karşı sıcak duygular yerine içten pazarlıklı duygular hâkimdir. Aile üyeleri tekil birey olarak yaşar ve birbirlerine karşı sorumluluk üstlenmezler birbirlerine karşı uzaklaşma söz konusudur (akt: Özatça,2009).

2.2.2.Mc Master Aile İşlevleri Modeli:

Bu model, aile işlevselliğinin tanımlanması ve gerekli durumlarda müdahale eden kişilere kılavuz olmak amacı ile geliştirilmiştir (akt: Deniz ve Göller, 2017). 6 işlevsel boyut tanımlanmaktadır (Bulut,1993):

1- Problem Çözme: Ailenin problemin en başından en sonuna kadar maddi ve manevi bir şekilde sorunları çözebilme becerisidir.

2-İletişim: İletişimin direk ve açık şekilde olması kaliteli bir iletişimin olduğunun göstergesidir. Aile içindeki iletişimin nasıl ve ne derecede olduğu sağlıklı bir aile için önem arz etmektedir.

3-Roller: Aile içindeki rollerin nasıl dağıldığını, verilen görevlerin yerine ne derece getirildiğini kapsar. Bu görevlere ek olarak aileyi idare edebilme yeteneği, çocukları yetiştirme, beslenme, bakım, konut gibi ihtiyaçların karşılanması rolleri de kapsamaktadır.

4-Duygusal Tepki Verebilme: Ailedeki bireylerin iyi ya da kötü duygularını açık bir şekilde ifade etmesi gerekli yerde gerekli tepkiyi verebilmesidir.

5-Gereken İlgiyi Gösterme: Ailedeki bireylerin birbirleri arasındaki bakım, ilgi ve sevgidir. Sağlıklı bir ailede yeterli ilgi orta derecede olmalıdır. Bu ilginin fazlalığı ailenin birbirine bağımlı olduğunu, ilginin az olması ise ailenin birbirinden kopuk olduğunu ifade etmektedir.

6-Davranış Kontrolü: Ailedeki bireylerin belirli bir disiplin ve standart içersinde olmasıdır. Buna ek olarak sosyal ve psikolojik bir tehlike ile karşılaşıldığındaki tepkileri de bu boyutun içine girmektedir.

2.3.Aile İşlevselliği İle İlgili Yapılan Çalışmalar:

Ülkemizde aile işlevselliği ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir:

Gök (2013), evli erkek ve kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ailedeki rol paylaşımlarının, çatışma durumlarının ve algılarının aile işlevlerini ne yönde etkilediğini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, evli erkek ve kadınların demografik ve aile özelliklerinin aile işlevlerini etkilediği, kök ailelerinde yerine getirilen toplumsal

cinsiyet rollerine göre kendi ailelerindeki durumun daha olumlu olduğu görülmektedir. Kök ailelere, kendi ailelerine ve hayal edilen ailelere toplumsal cinsiyet açısından bakıldığında ev içi rollerin diğer rollere göre daha fazla direnç gösterdiği görülmektedir.

Kızıldağ(2017), kadının çalışma yaşamında olması ile birlikte ev içi rollerinde ev içinde ne kadar değişim olduğunu, kadının çalışması ile birlikte ev içindeki yerini, erkeğin kadının çalışma durumuna ne dediğini ve kararlara katılımındaki söz hakkının ne derecede olduğunu araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda kadının çalışmasının geleneksel aile rolleri içinde pek değişmediğini göstermiştir. Aile işlevselliği boyutuna bakıldığında çalışma hayatı aile işlevselliğini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Çalışma hayatı ile birlikte kadında toplumsal cinsiyet farkındalığı oluşmaktadır.

Çavuşoğlu (2007), evli çiftlerin kendi ailelerinin yapılarını, aile yapısını değerlendirme aracının ölçtüğü duygusal, bağlam, birey, doyum, iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik, direnç açısından algılamaları ile kendi aile yapılarını aynı değişkenler açısından algılamaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan grubun kendi aile yapıları ve ebeveynlerinin aile yapılarını algılamasında bir değişiklik olmadığı ve algılamalarında cinsiyete göre bir değişiklik bulunmadığı sonucuna varmıştır.

Kocakaya (2017), engelli üyeye sahip ailelerdeki bireylerin psikolojik dayanıklılığı ile algılanan aile işlevselliği arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda engelli üyeye sahip ailelerin psikolojik dayanıklılığını arttırmak isteniliyorsa, aile faktörünü göz önünde bulundurmak gerektiği sonucuna varılmıştır.

Toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği davranış ve düşünce kalıplarının dışına çıkmak birçok sıkıntıyı doğurmaktadır. Zaman ilerledikçe değişen davranış ve düşünceler ve hayat tarzları birçok değişikliği beraberinde getirmiş ve bu değişikliklerin etkisi aile kurumunda da etkisini hissettirmiştir. Ev içinde geleneksel rollere uygun davranan erkekler, temizlik, ütü, yemek, çocuk bakımı gibi rollerin sahibinin kadın olduğunu düşündüğü için bu rolleri üstlenmemektedir. Kadınların iş hayatına girmesi ile birlikte farklı bir sosyallik kazanması düşüncelerin değişmesinde büyük rol oynamıştır. Bu olayla birlikte erkeklerin benimsedikleri roller tam tersi şekilde değişmiş artık erkeklerde ev işlerinde sorumluluk almaya başlamışlardır. Kadınlarında iş hayatına atılması ve eve ekonomik katkıda bulunması onlar içinde tam tersi rol kalıpları içine

girmelerine neden olmuştur. Kadın ve erkek, değişen bu rol kalıplarından dolayı problem yaşayabilmektedirler. Problemlerini çözebilen ailelerde sağlıklı işleyiş devam edebilirken, sağlıksız aileler işlevselliklerini ve bütünlüklerini koruyamamaktadırlar. (Akgül Gök, 2016).

Problem, bireylerin ve aile üyelerinin karşılaştıkları sorunları çözebilme yeteneğidir. Sağlıklı bir aile bir problem ile karşılaştıklarında o problemin ne olduğunu tanımlar ve bu problem hakkında tartışır, farklı çözüm yolları bulur ve birbirlerine bu konu hakkında destek olurlar. Problem çözümdeki en önemli unsur, ailenin bu becerilere sahip olmasıdır (akt: Canel, 2007).

3.PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1.Problem ve Problem Çözme Becerileri

Problem, hayatımızın her anında ortaya çıkabilen istenmedik karışık süreçlerdir. Problem çözme becerisi ise, bireylerin farklı yeteneklerini kullanarak ve eskinin yanına yeni stratejiler ekleyerek yeni çözüm yolları bulması olarak tanımlanır (Yalçın-Tetik-Açıkgöz,2010; Korkut, 2002; Azaklı, 2017).

Bireylerin hedefleri doğrultusunda gittikleri yolda amaçlarından şaşması ve sorunlar yaşaması bu bireyin bir problemi olduğunu göstermektedir (Demirci-Danışık 2005, Güneş 2011).Bireyin bir duruma problem diyebilmesi için, bu durumla daha önce karşılaşmamış olması ve bu durumun zihninde bir karışıklığa yol açmaması gerekmektedir (Ağır,2007). Problem "Kişinin amacına ulaşırken karşısına zorlukların çıkması sonucunda ortaya çıkan çatışma hali."olarak tanımlamaktadır(Akt: Gümüş,2015).

Giderek değişen ve değiştikçe farklılaşan günümüzde bireyler farklı problemlerle karşılaşmaktadırlar. Bu problemler iş çatışması, eş çatışması ya da en basit şekliyle ertesi gün ne kıyafet giyeceğini bilememek olabilir. Problemler yaş dönemine özgü olabileceği gibi yaşamın her döneminde çıkan problemler de olabilir. Bireyler bu durumlara karşı problem çözme becerisi geliştirirler (Taylan,1990). Problem çözme sürecinde bireylerin problemleri algılama ve değerlendirme sürecini üç aşamada açıklanmaktadır:

- Problem çözme yeteneğine güven: Bireyin bir problem ile karşı karşıya geldiğinde bu problemin çözümünün olacağına dair güven ve inancının olmasıdır.
- Yaklaşma-Kaçınma stili: Farklı yollarla problem çözümüne ulaşmayı yaklaşma ve kaçınma eğilimi ile açıklanır.
- Kişisel kontrol: Bireyin problemlerini çözerken kullandığı davranış ve duygularını kontrol edebilmesine inanmasıdır. Davranışların kontrollü olması ve davranışların aşırı tepkili olması şeklinde iki farklı boyuta ayrılır (akt: Kalı-Soyer,Bilgin,2010).

3.2.Problem Çözme Becerileri ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde problem çözme becerileri ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir:

Canel (2007), kendisinin geliştirdiği problem çözme becerilerinin gelişmesi ile birlikte evlilikten alınan psikolojik doyumun yükselmesi ile birlikte çiftlerin evlilik doyumunda ne etkisi olduğunu araştırmış ve bu araştırmayı grup çalışması şeklinde yapmıştır. Araştırmanın sonucunda evlilikte yaşanan problemlerin ve öfkenin azalmasında evlilik doyumu ve evlilik uyumu ve evlilik doyumunun yüksek olması etkili olmuştur.

Gümüş (2015), sağlıklı ailelerin sağlıklı bireylerden oluşacağını savunmaktadır. Bu görüşten yola çıktığı araştırmasında evli bireylerin problem çözme, yaşam doyumu ve sosyal destek değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, problem çözme ve sosyal destek düzeyi arasında korelasyon analizi yapıldığında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Akkaya (2010), bağlanma stilleri ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma tarzları ile çatışma sürecindeki çiftlerin sergiledikleri iletişim tarzları ve birtakım değişkenlerin boşanma üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda problem çözme becerilerinin, iletişim tarzlarının ve başa çıkma değişkenlerinin tüm alt boyutlarının korkulu bağlanma stilini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taşköprü (2013) araştırmasında, evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda

problem çözme beceriler ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir.

İlkketenci (2004), evli bireylerin evlilik uyumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, problem çözme becerileri ile tanışma ve yaş değişkenleri arasında anlamlı ve ya anlamsız herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Problem çözme becerilerinin alt boyutlarından olan kaçıngan, aceleci, düşünen, kendine güvenli ve planlı yaklaşımları ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir bağ olduğu sonucuna varılmıştır.

4.YÖNTEM

4.1.Örneklem

Araştırmanın örneklemi 91 evli kadın ve 34 evli erkek olmak üzere 125 kişi oluşturmaktadır.

4.2.Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel veri formu ile birlikte, Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır. Ölçeklere ait bilgiler alt başlıklar halinde sunulmuştur.

4.2.1.Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği

Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından 2011 yılında toplumsal cinsiyete yönelik tutumları ölçmek için geliştirilmiştir.

Ölçeğin 38 maddesi vardır ve "Eşitlikçi Cinsiyet Rolü(8 madde)", "Erkek Cinsiyet Rolü (6 madde)", "Kadın Cinsiyet Rolü(8 madde)", "Geleneksel Cinsiyet Rolü(8 madde)", "Evlilikte Cinsiyet Rolü(8madde)" olmak üzere 5 alt ölçekten oluşmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği 0-5 arası puanlanmaktadır. Ölçek, öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; tamamen katılıyorsa "5" puan, katılıyorsa "4" puan, kararsızsa "3" puan, katılmıyorsa "2" puan, kesinlikle katılmıyorsa "1" puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak, öğrenciler tamamen katılıyorsa "1" puan, katılıyorsa"2" puan, kararsızsa "3" puan, katılmıyorsa "4" puan, kesinlikle katılmıyorsa "5" puan alacak şekilde

puanlandırılmıştır. Bu puanlama şekli ile ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190; en düşük puan ise, 38 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek değer öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, en düşük değer ise öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 38 madde için "0.92" olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek iç tutarlılığa ve yüksek güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu çalışmada Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği Cronbach Alfa değeri 38 madde için .93 olarak bulunmuştur.

4.2.2.Aile Değerlendirme Ölçeği

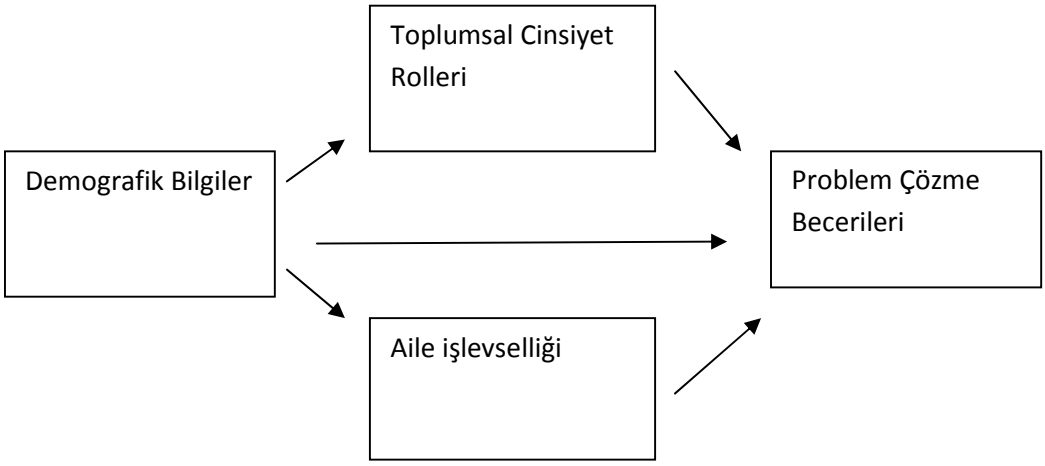
Aile Değerlendirme Ölçeği Aile Değerlendirme Ölçeği, McMaster Aile İşlevleri Modeli temel alınarak Epstein, Baldwin ve Bishop (1983) tarafından geliştirilmiş, Bulut(1990) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 4'lü likert tipi olup bazı sorular olumlu bazı sorular olumsuz şekilde hazırlanmıştır. Problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler olmak üzere yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Her birey yedi ortalama puan elde eder ve bu puanlar her boyuttan alınan puanın soru sayısına bölünerek elde edilmesi ile oluşmaktadır. Bir puanı sağlıklı cevabı, 4 puanı ise sağlıksız cevabı göstermektedir. İki rakamı ayırt edici rakam olarak belirlenmiştir. İki rakamının altı sağlıklı üzeri sağlıksız aile işlevlerini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı tüm ölçekler için .38 ile .86 arasında değişmektedir (Bulut,1990). Bu çalışmada Aile Değerlendirme Ölçeği Cronbach Alpha değeri 60 madde için .90 olarak bulunmuştur.

4.2.3.Problem Çözme Envanteri

Problem Çözme Envanteri, Heppener ve Petersen (1982) tarafından geliştirilmiştir, Şahin, Şahin, Heppener tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 35 maddelik 5'li likert tipi bir ölçektir. "Her zaman", "çoğunlukla", "sık sık", "arada sırada", "ender olarak" ve "hiçbir zaman" ifadeleri bulunmakta ve 1-6 arası puanlanmaktadır. "Problem çözme yeteneğine güven" , "yaklaşma-kaçma" ve "kişisel kontrol" olmak üzere 3 faktörü bulunmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan yüksek ise bireyin problem çözme becerileri konusunda bireyin kendisini yetersiz hissettiğini göstermektedir. Ölçeğin tümü için elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı .90 olarak bulunmuştur

(Şahin-Onur- Basım 2008, Şahin- Şahin 1997). Bu çalışmada Problem Çözme Envanteri Cronbach Alfa değeri 35 madde için .89 olarak çıkmıştır.

4.3. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Şekil 1. Araştırma Modeli

H1: Demografik değişkenler ile problem çözme becerileri arasında fark beklenmektedir.

H2: Toplumsal cinsiyet rolleri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki beklenmektedir.

H3: Aile işlevselliği ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki beklenmektedir.

H4: Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliği problem çözme becerilerini yordamaktadır.

4.4.İşlem

Verileri analizinde SPSS 21.00 kullanılmıştır.Araştırma kapsamında tanımlayıcı istatistiklerden (frekans, standart sapma, ortalama, minimum ve maksimum değerler); verilerin homojenliğini test etmek için Levene Test İstatistiğinden; tanımlayıcı özellikler ile ölçekler ve alt boyutları arasında fark olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Örneklem t-testi, ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi), Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinden; farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden; yaş, evlilik yılı ve ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Korelasyon analizinden, değişkenler arasındaki etkiyi ifade edebilmek amacıyla Hiyerarşik Regresyon analizinden yararlanılmıştır.

5. BULGULAR

Katılımcılara ait demografik bilgilerin (cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, evlenme şekli, aile yapısı, çocuk sayısı, çalışma durumu ve ev işleri ile ilgilenme) tablosu aşağıda Tablo 1 de ve sürekli demografik değişkenlerin (yaş ve evlilik yılı) Tablo 2 de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler	**Özellikler**	**Sayı (n)**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Kadın	91	72.8
	Erkek	34	27.2
Eğitim Durumu	İlkokul/Ortaokul	4	3.2
	Lise	27	21.6
	Lisans	58	46.4
	Lisansüstü	36	28.8
Gelir Durumu	Düşük	8	6.4
	Orta	100	80
	Yüksek	17	13.6
Evlenme Şekli	Görücü Usulü	13	10.4
	Flört Dönemi Sonrası	112	89.6
Aile Yapısı	Çekirdek Aile	108	86.4
	Geniş Aile	17	13.6
Çocuk Sayısı	Yok	31	24.8
	1	38	30.4
	2	46	36.8
	3 ve daha fazla	10	8.0
Çalışma Durumu	Evet	83	66.4
	Hayır	42	33.6
Ev İşleri ile İlgilenme Durumu	Evet	117	93.6
	Hayır	8	6.4
Toplam		**125**	**100.0**

Tablo 2. Katılımcılara dair diğer sürekli değişkenler

Diğer Sürekli Değişkenler					
	Sayı (n)	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Yaş (Yıl)	125	40.88	11.38	22	84
Evlilik Yılı	125	14.34	11.66	1	55

Katılımcıların % 72.8'i kadın, % 46.4'ü lisans mezunu, % 80'i orta gelir düzeyine sahip, % 89,6'sı flört dönemi sonrası evlenmiştir. Aile yapısı incelendiğinde % 86.4'ünün çekirdek aileye, % 36.8'inin ise iki çocuğa sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca % 66.4'ü çalışmakta, % 93.6'sı ev işleri ile ilgilenmekte ve % 85.6'sı aktif cinsel yaşama sahiptir. Araştırmaya katılanların yaş ortalamaları 40.88±11.38 olup, yaşları 22 ile 84 arasında değişmektedir. Evlilik yılı en az 1 yıl, en çok 55 yıl olup; 14.34±11.66 yıl olarak belirlenmiştir (Tablo 1-2).

5.1.TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği'ne ilişkin tanımlayıcı istatistikler, katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin ölçek alt boyutlarında farklılık oluşturup oluşturmadığına ilişkin bulgular ile katılımcıların yaşları, evlilik yılları ve ölçek alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olup olmadığının test edilmesi bu başlık altında incelenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği'ne ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	İfade Sayısı	**$\overline{x}$ ±SS**	**Ortanca**	**Min-Maks**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	8	35.63±5.53	37	8-40
Kadın Cinsiyet Rolü	8	30.74±5.78	31	12-40
Evlilikte Cinsiyet Rolü	8	35.43±5.27	36	12-40
Geleneksel Cinsiyet Rolü	8	30.60±6.11	32	14-40
Erkek Cinsiyet Rolü	6	24.81±4.35	25	11-30
Ölçek Geneli	38	157.21±21.93	161	87-190

$\overline{x}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma; Min: En Küçük Değer; Maks: En Yüksek Değer

Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalama değerin **"Eşitlikçi Cinsiyet"** (35.63±5.53) ve "Evlilikte Cinsiyet" alt boyutundan (35.43±5.27); en düşük değerin ise **"Erkek Cinsiyet Rolü"** alt boyutundan (24.81±4.35) elde edildiği belirlenmiştir. Çalışma kapsamında ölçekten alınan toplam puan ise en düşük 87, en yüksek 190 olup ortalama değeri 157.21±21.93'tür (Tablo 3).

Katılımcıların cinsiyetlerinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. Cinsiyetin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Kadın		**Erkek**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**MWU**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	68.58	36.24	48.07	34.00	1039.5	**.01**
Kadın Cinsiyet Rolü	69.59	32.00	45.37	27.35	947.5	**.01**
Evlilikte Cinsiyet Rolü	72.65	36.87	37.18	31.59	669	**.00**
Geleneksel Cinsiyet Rolü	72.58	32.32	37.35	26.00	675	**.00**
Erkek Cinsiyet Rolü	69.63	25.66	45.25	22.53	943.5	**.01**
Ölçek Geneli	71.45	163.09	40.40	141.47	778.5	**.00**

Tabloda yer alan MWU değerleri Mann Whitney U testi değerlerini göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin tüm alt boyutlar ile ölçek genelinde kadınlara ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet değişkeni ile tüm alt boyutlar ve ölçek geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 4).

Katılımcıların eğitim durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Eğitim Durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	İlkokul/ Ortaokul	**Lise**	**Lisans**	**Lisansüstü**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	**F**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	32.50±4.20	34.11±4.56	36.53±5.08	35.67±6.71	1.65	.18
Kadın Cinsiyet Rolü	24.50±5.74	27.56±6.69	32.03±5.20	31.72±4.68	6.34	**.01**
Evlilikte Cinsiyet Rolü	29.75±8.09	34.44±498	36.07±4.66	35.78±5.82	2.27	.08
Geleneksel Cinsiyet Rolü	26.50±5.19	27.11±6.42	31.93±5.79	31.53±5.45	5.21	**.01**
Erkek Cinsiyet Rolü	21.25±5.85	23.59±4.54	25.84±3.93	24.44±4.38	2.898	**.04**
Ölçek Geneli	134.50±25.33	146.81±21.33	162.41±19.69	159.14±22.10	5.09	**.01**

Eğitim durumu değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer tüm boyutlarda ve ölçek genelinde lisans mezunu katılımcılara; en düşük ortalama değer ise tüm boyutlarda ve ölçek genelinde ilkokul/ortaokul mezunu katılımcılara aittir. Ayrıca eğitim durumu değişkeni ile "Kadın Cinsiyet Rolü", "Geleneksel Cinsiyet Rolü", "Erkek Cinsiyet Rolü" alt boyutları ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 5). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Post Hoc testi sonucuna göre Kadın Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutlarında lise mezunu

katılımcılar ile hem lisans mezunu katılımcılar hem de lisansüstü katılımcılar arasında; Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu ve Ölçek Genelinde sadece lise mezunu katılımcılar ile lisans mezunu katılımcılar arasında fark olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların ekonomik gelir düzeyinin Problem Çözme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 6'te yer almaktadır.

Tablo 6. Ekonomik Gelir Düzeyinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Düşük	**Orta**	**Yüksek**	**Test İstatistiği**	
	$\overline{x}$ ± SS	**$\overline{x}$ ± SS**	**$\overline{x}$ ± SS**	**F**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	32.25±7.54	35.81±5.39	36.18±5.04	1.65	.20
Kadın Cinsiyet Rolü	28.38±5.60	31.02±5.66	30.18±6.56	0.87	.42
Evlilikte Cinsiyet Rolü	31.00±7.65	35.81±4.91	35.29±5.44	3.02	**.04**
Geleneksel Cinsiyet Rolü	25.75±4.92	30.94±6.13	30.88±5.83	2.77	.07
Erkek Cinsiyet Rolü	22.13±5.19	25.04±4.01	24.71±5.61	1.68	.19
Ölçek Geneli	139.50±26.51	158.62±20.73	157.24±24.32	2.90	.06

Ekonomik gelir düzeyi değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Eşitlikçi Cinsiyet Rolünde yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılara aitken, diğer tüm alt boyutlarda ve ölçek genelinde orta gelir düzeyine sahip katılımcılara aittir. Ayrıca ekonomik gelir düzeyi değişkeni ile "Evlilikte Cinsiyet Rolü" alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 6). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Post Hoc testi sonucuna göre farkın ekonomik gelir düzeyi düşük ve orta olan katılımcılar arasında olduğu belirlenmiştir. Evlilikte Cinsiyet Rolü değişkeni açısından ekonomik gelir düzeyi orta olan katılımcıların gelir düzeyi düşük olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Katılımcıların evlenme şeklinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Evlenme Şeklinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Görücü Usulü		**Flört Dönemi Sonrası**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**MWU**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	34.42	30.62	66.32	36.21	356.5	**.01**
Kadın Cinsiyet Rolü	28.00	25.15	67.06	31.38	273	**.00**
Evlilikte Cinsiyet Rolü	25.00	29.00	67.41	36.18	234	**.00**
Geleneksel Cinsiyet Rolü	41.31	26.92	65.52	31.03	446	**.02**
Erkek Cinsiyet Rolü	37.15	21.31	66.00	25.21	392	**.01**
Ölçek Geneli	29.19	133.00	66.92	160.02	288.5	**.00**

Tabloda yer alan MWU değerleri Mann Whitney U testi değerlerini göstermektedir.

Evlenme şekli değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin tüm alt boyutlar ve ölçek genelinde flört dönemi sonrası evlenen katılımcılara ait olduğu belirlenmiştir. Ayrıca evlenme şekli değişkeni ile ölçek geneli ve tüm alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 7).

Katılımcıların aile yapısının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 8'da yer almaktadır.

Tablo 8. Aile Yapısının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Çekirdek Aile	**Geniş Aile**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**t**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	35.79±5.39	34.59±6.38	.84	.40
Kadın Cinsiyet Rolü	31.07±5.61	28.59±6.52	1.66	.10
Evlilikte Cinsiyet Rolü	35.63±4.98	34.18±6.91	1.06	.29
Geleneksel Cinsiyet Rolü	30.57±6.07	30.77±6.54	-.12	.91
Erkek Cinsiyet Rolü	24.77±4.25	25.06±5.08	-.26	.80
Ölçek Geneli	157.84±21.25	153.18±26.21	.81	.42

Aile yapısı değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü değişkenlerinde geniş aile yapısına sahip katılımcılara; diğer alt boyutlar ile ölçek genelinde ise çekirdek aile yapısına sahip katılımcılara aittir. Ayrıca aile yapısı değişkeni ile ölçek geneli ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır *(p*>.05) (Tablo 8).

Katılımcıların çalışma durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 9'de yer almaktadır.

Tablo 9. Çalışma Durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Çalışıyor	**Çalışmıyor**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**T**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	36.04±5.22	34.83±6.08	1.15	.25
Kadın Cinsiyet Rolü	31.06±5.77	30.09±5.79	.88	.38
Evlilikte Cinsiyet Rolü	35.35±5.31	35.59±5.25	-.25	.81
Geleneksel Cinsiyet Rolü	30.58±6.12	30.64±6.17	-.06	.96
Erkek Cinsiyet Rolü	24.81±4.32	24.81±4.47	-.01	.99
Ölçek Geneli	157.83±21.98	155.98±22.05	.45	.66

Çalışma durumu değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutlarında çalışan katılımcılara aittir. Diğer alt boyutlar ile ölçek genelinde ise çalışan ve çalışmayan katılımcıların ortalama değerleri hemen hemen birbirine eşittir. Ayrıca çalışma durumu değişkeni ile ölçek geneli ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır *(p*>.05) (Tablo 9).

Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Çocuk Sayısının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Yok		**1 Çocuk**		**2 Çocuk**		**3 Çocuk ve Fazlası**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**χ^2**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	66.21	36.06	69.39	36.76	62.53	35.74	30.90	29.50	9.45	**.02**
Kadın Cinsiyet Rolü	68.47	31.61	71.39	31.82	59.98	30.41	28.05	25.40	12.42	**.01**
Evlilikte Cinsiyet Rolü	63.32	35.43	69.86	36.61	63.68	35.46	32.80	30.70	8.49	**.04**
Geleneksel Cinsiyet Rolü	59.56	29.77	76.43	32.66	58.48	30.17	43.40	27.30	9.19	**.03**
Erkek Cinsiyet Rolü	61.24	24.42	71.62	25.89	61.83	24.85	41.10	21.70	5.10	.11
Ölçek Geneli	64.13	157.35	74.66	163.74	60.63	156.63	26.10	134.60	14.54	**.01**

Tabloda χ^2 değerleri Kruskal Wallis test değerlerini göstermektedir.

Çocuk sayısı değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değeri ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarda bir çocuğa sahip katılımcılara aittir. Ayrıca çocuk sayısı değişkeni ile Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve ölçek geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 10). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan ikili karşılaştırma sonuçlarına göre Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutunda bir çocuk sahibi katılımcılar ile iki çocuk ve üç çocuk ve daha fazla çocuğa sahip katılımcılar arasında fark bulunmaktadır. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve ölçek genelinde üç ve daha fazla çocuğa sahip katılımcılar ile çocuğu olmayan, bir çocuğu olan ve iki çocuğu olan katılımcılar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmaktadır.

Katılımcıların sahip oldukları ev işleri ile ilgilenme durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 11'da yer almaktadır.

Tablo 11. Ev İşleri İle ilgilenme Durumunun Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Evet		**Hayır**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\overline{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\overline{x}$**	**MWU**	**P**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	65.57	36.21	25.44	27.13	167.5	**.01**
Kadın Cinsiyet Rolü	65.12	31.18	32.00	24.50	220	**.01**
Evlilikte Cinsiyet Rolü	65.25	36.03	30.06	26.63	204.5	**.01**
Geleneksel Cinsiyet Rolü	64.10	30.88	46.88	26.50	339	.19
Erkek Cinsiyet Rolü	65.01	25.16	33.63	19.63	233	**.02**
Ölçek Geneli	65.39	159.47	28.06	124.13	188.5	**.01**

Tabloda yer alan MWU değerleri Mann Whitney U testi değerlerini göstermektedir.

Ev işleri ile ilgilenme değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değeri ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarda ev işleri ile ilgilenen katılımcılara aittir. Ayrıca ev işleri ile ilgilenme değişkeni ile Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Erkek Cinsiyet Rolü ve ölçek geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 11).

5.2.AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Aile Değerlendirme Ölçeği'ne ilişkin tanımlayıcı istatistikler, katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin ölçek alt boyutlarında farklılık oluşturup oluşturmadığına ilişkin bulgular ile katılımcıların yaşları, evlilik yılları ve ölçek alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olup olmadığının test edilmesi bu başlık altında incelenmiştir.

Aile Değerlendirme Ölçeği'ne ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	İfade Sayısı	**$\bar{x}$ ±SS**	**Min-Maks**
Problem Çözme	6	1.63±.54	1.00-3.50
İletişim	9	1.72±.48	1.00-3.00
Roller	11	1.96±.41	1.00-2.91
Duygusal Tepki Verebilme	6	1.56±.54	1.00-3.17
Gereken İlgiyi Gösterme	7	**2.31±.35**	1.43-3.29
Davranış Kontrolü	9	2.25±.31	1.44-3.56
Genel İşlevler	12	**1.53±.51**	1.00-3.00
Ölçek Geneli	60	1.85±.33	1.27-2.70

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma; Min: En Küçük Değer; Maks: En Yüksek Değer

Katılımcıların Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalama değerin **"Gereken İlgiyi Gösterme"** alt boyutundan (2.31± .35); en düşük değerin ise **"Genel İşlevler"** alt boyutundan (1.53±.51) elde edildiği belirlenmiştir. Kuramsal olarak belirlenmiş olan 2'nin üzerinde olan boyutlar sadece Gereken İlgiyi Gösterme ve Davranış Kontrolüdür(Tablo 12).

Katılımcıların cinsiyetlerinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13. Cinsiyetin Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Kadın	**Erkek**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**T**	**p**
Problem Çözme	1.59±.49	1.75±.64	-1.43	.15
İletişim	1.69±.49	1.78±.46	-.91	.37
Roller	1.98±.42	1.93±.40	.61	.55
Duygusal Tepki Verebilme	1.52±.56	1.66±.49	-1.29	.20
Gereken İlgiyi Gösterme	2.33±.36	2.27±.31	.80	.42
Davranış Kontrolü	2.26±.32	2.22±.28	.66	.51
Genel İşlevler	1.51±.51	1.59±.52	-.72	.48
Ölçek Geneli	1.84±0.33	1.88±.33	-.66	.51

Cinsiyet değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, Roller (1.98±.42), Gereken İlgiyi Gösterme (2.33±.36) ve Davranış Kontrolü (2.26±.32) alt boyutlarında kadınların; Problem Çözme (1.75±.64), İletişim (1.78±.46), Duygusal Tepki Verebilme (1.66±.49), Genel İşlevler (1.59±.52) alt boyutları ile ölçek genelinde (1.88±.33) erkeklerin ortalaması daha yüksektir. Ayrıca cinsiyet değişkeni ile Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 13).

Katılımcıların eğitim durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14. Eğitim Durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	İlkokul/ Ortaokul	**Lise**	**Lisans**	**Lisansüstü**	**Test İstatistiği**	
	$\overline{x}$ **± SS**	$\overline{x}$ **± SS**	$\overline{x}$ **± SS**	$\overline{x}$ **± SS**	**F**	**P**
Problem Çözme	2.04±.92	1.56±.53	1.66±.52	1.60±.54	.99	.40
İletişim	1.78±.53	1.81±.53	1.68±.46	1.69±.47	.48	.70
Roller	1.91±.22	2.01±.36	1.93±.45	1.99±.41	.34	.79
Duygusal Tepki Verebilme	1.42±.52	1.60±.59	1.60±.52	1.47±.54	.59	.62
Gereken İlgiyi Gösterme	2.32±.18	2.39±.37	2.31±.37	2.25±.31	.86	.47
Davranış Kontrolü	2.11±.42	2.33±.28	2.25±.34	2.21±.27	1.02	.39
Genel İşlevler	1.60±.76	1.55±.53	1.53±.49	1.52±.53	.05	.99
Ölçek Geneli	1.88±.36	1.89±.33	1.85±.33	1.82±.34	.26	.86

Eğitim durumu değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değerin Problem Çözme (2.04±.92) ve Genel İşlevler (1.60±.76) alt boyutunda ilkokul/ortaokul mezunu katılımcılara; İletişim (1.81±.53), Roller (2.01±.36), Duygusal Tepki Verebilme (1.60±.59), Gereken İlgiyi Gösterme (2.39±0,37), Davranış Kontrolü (2.33±.28) alt boyutları ile Ölçek Genelinde (1.89±.33) ise lise mezunu katılımcılara ait olduğu belirlenmiştir. En düşük ortalama değerler ise Problem Çözme (1.56±.53) alt boyutunda lise mezunu, İletişim (1.68±.46) alt boyutunda lisans mezunu, Roller (1.91±.22), Duygusal Tepki Verebilme (1.42±.52)

ve Davranış Kontrolü (2.11±.42) alt boyutunda ilkokul/ortaokul mezunu, Gereken İlgiyi Gösterme (2.25±.31), Genel İşlevler (1.52±.53) alt boyutları ile ölçek genelinde (1.82±.34) ise lisansüstü program mezunu katılımcılara aittir. Ayrıca eğitim durumu değişkeni ile Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 14).

Katılımcıların ekonomik gelir düzeyinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15. Ekonomik Gelir Düzeyinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Düşük		**Orta**		**Yüksek**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	χ^2	**P**
Problem Çözme	64.50	1.71	63.75	1.64	57.88	1.58	.40	.82
İletişim	71.31	1.90	63.01	1.71	59.03	1.67	.63	.73
Roller	71.56	2.06	60.43	1.94	74.09	2.09	2.56	.28
Duygusal Tepki Verebilme	68.63	1.75	64.41	1.57	52.09	1.42	1.93	.38
Gereken İlgiyi Gösterme	75.63	2.39	61.81	2.31	64.06	2.32	1.12	.57
Davranış Kontrolü	67.69	2.28	65.59	2.27	45.56	2.09	4.67	.10
Genel İşlevler	67.94	1.77	61.80	1.51	67.76	1.57	.56	.76
Ölçek Geneli	66.38	1.98	63.58	1.85	58.00	1.82	.42	.81

Tabloda χ^2 değerleri Kruskal Wallis test değerlerini göstermektedir.

Ekonomik gelir düzeyi değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin Roller (74.09) alt boyutunda gelir düzeyi yüksek olan katılımcılara; diğer tüm alt boyutlar ile ölçek genelinde ise düşük gelir düzeyine sahip katılımcılara ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ekonomik gelir düzeyi değişkeni ile Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (Tablo 15).

Katılımcıların evlenme şeklinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16. Evlenme Şeklinin Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Görücü Usulü		**Flört Dönemi Sonrası**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\overline{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\overline{x}$**	**MWU**	**P**
Problem Çözme	77.96	1.88	61.26	1.60	533.5	.11
İletişim	74.85	1.92	61.63	1.69	574	.21
Roller	63.88	1.97	62.90	1.96	716.5	.93
Duygusal Tepki Verebilme	89.42	1.97	59.93	1.51	384.5	**.01**
Gereken İlgiyi Gösterme	73.35	2.42	61.80	2.30	593.5	.27
Davranış Kontrolü	59.92	2.24	63.36	2.25	688	.74
Genel İşlevler	87.81	1.89	60.12	1.49	405.5	**.01**
Ölçek Geneli	84.00	2.04	60.56	1.83	455	**.03**

Tabloda yer alan MWU değerleri Mann Whitney U testi değerlerini göstermektedir.

Evlenme şekli değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin Davranış Kontrolü (63.36) alt boyutunda flört dönemi sonrası evlenen katılımcılara; diğer tüm alt boyutlar ile ölçek genelinde ise görücü usulü evlenen katılımcılara ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca evlenme şekli değişkeni ile Duygusal Tepki Verebilme, Genel İşlevler alt boyutları ve ölçek geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 16).

Katılımcıların aile yapısının Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 17'de yer almaktadır.

Tablo 17. Aile Yapısının Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Çekirdek Aile		**Geniş Aile**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**MWU**	**P**
Problem Çözme	62.17	1.61	68.29	1.76	828	.51
İletişim	61.89	1.69	70.06	1.86	798	.39
Roller	62,44	1,96	66,56	1,99	857.5	.66
Duygusal Tepki Verebilme	62.69	1.55	64.97	1.61	884.5	.81
Gereken İlgiyi Gösterme	62.08	2.31	68.82	2.36	819	.47
Davranış Kontrolü	61.79	2.24	70.68	2.28	787.5	.34
Genel İşlevler	61.81	1.52	70.53	1.64	790	.35
Ölçek Geneli	61.51	1.84	72.47	1.93	757	.25

Tabloda yer alan MWU değerleri Mann Whitney U testi değerlerini göstermektedir.

Aile yapısı değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin tüm alt boyutlar ve ölçek genelinde geniş aile yapısına sahip katılımcılara ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aile yapısı değişkeni ile Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (Tablo 17).

Katılımcıların çalışma durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 18'de yer almaktadır.

Tablo 18. Çalışma Durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Evet	**Hayır**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**T**	**p**
Problem Çözme	1.66±0.54	1.57±.55	.95	.35
İletişim	1.70±.46	1.75±.53	-.52	.61
Roller	1.94±.41	2.00±.41	-.77	.44
Duygusal Tepki Verebilme	1.55±.53	1.58±.56	-.34	.73
Gereken İlgiyi Gösterme	2.28±.28	2.38±.36	-1.45	.15
Davranış Kontrolü	2.21±.28	2.32±.36	-1.77	.08
Genel İşlevler	1.54±.49	1.52±.55	.16	.88
Ölçek Geneli	1.84±0.32	1.87±.36	-.52	.60

Çalışma durumu değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değerin Problem Çözme (1.66±.54) ve Genel İşlevler (1.54±.49) alt boyutlarında çalışan katılımcılara; diğer alt boyutlar ile ölçek genelinde ise çalışmayan katılımcılara ait olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışma durumu değişkeni ile Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (Tablo 18).

Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısının Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19. Çocuk Sayısının Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Yok		**1 Çocuk**		**2 Çocuk**		**3 Çocuk ve Fazlası**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	χ^2	**P**
Problem Çözme	64.55	1.63	61.14	1.59	61.23	1.59	73.40	1.95	1.11	.78
İletişim	61.00	1.69	67.07	1.74	55.63	1.63	87.65	2.13	7.15	.07
Roller	59.65	1.91	65.86	1.99	60.02	1.94	76.25	2.12	2.16	.54
Duygusal Tepki Verebilme	65.50	1.65	64.59	1.54	55.95	1.45	81.65	1.93	4.72	.19
Gereken İlgiyi Gösterme	56.68	2.26	66.04	2.34	61.50	2.30	77.95	2.43	3.06	.38
Davranış Kontrolü	56.44	2.22	64.46	2.27	62.59	2.22	79.70	2.38	3.27	.35
Genel İşlevler	55.85	1.45	61.28	1.49	62.91	1.52	92.10	2.03	7.83	**.05**
Ölçek Geneli	58.55	1.83	64.63	1.85	58.50	1.81	91.30	2.14	7.36	.06

Tabloda χ^2 değerleri Kruskal Wallis test değerlerini göstermektedir.

Çocuk sayısı değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin tüm alt boyutlar ile

ölçek genelinde 3 ve daha fazla çocuğa sahip olan katılımcılara ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çocuk sayısı değişkeni ile Genel İşlevler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 19). Farkın hangi gruplar arasında olduğu tespit etmek amacıyla yapılan ikili karşılaştırma sonuçlarına göre 3 ve daha fazla çocuğu olanlarla hiç çocuğu olmayanlar, 1 çocuğu olanlar ve 2 çocuğu olan katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Katılımcıların sahip oldukları ev işleri ile ilgilenme durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 20'da yer almaktadır.

Tablo 20. Ev İşleri İle ilgilenme Durumunun Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğe İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Evet		**Hayır**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	**$\bar{x}$**	**Sıra Ort.**	**$\bar{x}$**	**MWU**	**p**
Problem Çözme	62.09	1.61	76.31	1.94	361.5	.28
İletişim	61.38	1.69	86.63	2.07	279	.06
Roller	61.73	1.95	81.56	2.19	319.5	.13
Duygusal Tepki Verebilme	62.25	1.54	73.94	1.85	380.5	.37
Gereken İlgiyi Gösterme	61.41	2.30	86.19	2.52	282.5	.06
Davranış Kontrolü	62.31	2.25	73.13	2.31	387	.41
Genel İşlevler	61.34	1.49	87.25	2.03	274	**.05**
Ölçek Geneli	61.46	1.83	85.50	2.13	288	.07

Tabloda yer alan MWU değerleri Mann Whitney U testi değerlerini göstermektedir.

Ev işleri ile ilgilenme durumu değişkenine göre Aile Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değerinin tüm alt boyutlar ile ölçek genelinde ev işleri ile ilgilenmeyen katılımcılara ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ev işleri ilgilenme durumu değişkeni ile Genel İşlevler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 20).

5.3.PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Problem Çözme Envanteri'ne ilişkin tanımlayıcı istatistikler, katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin envanter alt boyutlarında farklılık oluşturup oluşturmadığına ilişkin bulgular ile katılımcıların yaşları, evlilik yılları ve envanterin alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olup olmadığının test edilmesi bu başlık altında incelenmiştir.

Problem Çözme Envanteri'ne ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Problem Çözme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	İfade Sayısı	**$\bar{x}$ ±SS**	**Ortanca**	**Min-Maks**
Problem Çözme Güveni	11	24.49±9.24	22	11-59
Yaklaşma - Kaçınma	16	42.03±11.9	42	16-69
Kişisel Kontrol	5	15.72±3.75	15	9-25
Ölçek Geneli	32*	82.25±21.36	80	39-135

* Envanter, 35 maddeden oluşmasına rağmen 9, 22 ve 29 maddeleri puanlama dışı tutularak hesaplamalar yapılmaktadır.

Katılımcıların Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalama değerin **"Yaklaşma - Kaçınma"** (42.03±11.9) alt boyutundan; en düşük değerin ise **"Kişisel Kontrol"** alt boyutundan (15.72±3.75) elde edildiği belirlenmiştir. Çalışma kapsamında envanterden alınan toplam puan ise en düşük 39, en yüksek 135 olup ortalama değeri 82,25±21,36'tür (Tablo 21).

Katılımcıların cinsiyetlerinin Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 22'de yer almaktadır.

Tablo 22. Cinsiyetin Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Kadın	**Erkek**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**t**	**p**
Problem Çözme Güveni	24.54±8.87	24.38±10.29	.08	.93
Yaklaşma - Kaçınma	42.36±11.91	41.15±12.11	.51	.61
Kişisel Kontrol	15.69±3.65	15.79±4.05	.21	.89
Ölçek Geneli	82.59±21.26	81.32±21.91	.3	.77

Cinsiyet değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değerinin yaklaşma – kaçınma alt boyutu ile ölçek genelinde kadınlara ait olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda ise kadın ve erkek arasındaki ortalama değerler birbirlerine oldukça yakındır. Ayrıca cinsiyet değişkeni ile tüm alt boyutlar ve envanter geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 22).

Katılımcıların eğitim durumunun Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 23'te yer almaktadır.

Tablo 23. Eğitim Durumunun Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	İlkokul/ Ortaokul	**Lise**	**Lisans**	**Lisansüstü**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**$\bar{x}$ ± SS**	**$\bar{x}$ ± SS**	**F**	**p**
Problem Çözme Güveni	28.25±10.21	23.74±8.01	24.72±9.83	24.28±9.28	.29	.83
Yaklaşma-Kaçınma	45.75±10.9	45.04±10.75	40.67±11.28	41.56±13.75	.97	.41
Kişisel Kontrol	15.50±1.29	16.44±3.86	16.16±4.01	14.50±3.18	1.96	.13
Ölçek Geneli	89.50±18.06	85.22±19.01	81.55±22.12	80.33±21.36	.44	.73

Eğitim durumu değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Problem Çözme Güveni, Yaklaşma-Kaçınma alt boyutları ve ölçek genelinde ilkokul/ortaokul mezunu; Kişisel Kontrol alt boyutunda ise lise mezunu katılımcılara; en düşük ortalama değer ise Problem Çözme Güveni alt boyutunda lise mezunu, Yaklaşma-Kaçınma alt boyutunda lisans mezunu, Kişisel Kontrol alt boyutu ve ölçek genelinde ise lisansüstü mezunu katılımcılara aittir. Ayrıca eğitim durumu değişkeni ile tüm alt boyutlar ve envanter geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 23). Katılımcıların ekonomik gelir düzeyinin Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 24'te yer almaktadır.

Tablo 24. Ekonomik Gelir Düzeyinin Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Düşük		**Orta**		**Yüksek**		**Test İstatistiği**	
	Sıra Ort.	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	**Sıra Ort.**	$\bar{x}$	χ^2	**P**
Problem Çözme Güveni	66.63	26.75	65.28	25.02	47.88	20.35	3.45	.18
Yaklaşma- Kaçınma	77.75	46.50	63.88	42.34	50.91	38.12	3.28	.19
Kişisel Kontrol	83.50	17.75	63.20	15.75	52.18	14.59	4.11	.13
Ölçek Geneli	78.63	91.00	64.45	83.11	47.15	73.06	4.96	.09

Ekonomik gelir düzeyi değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek sıra ortalaması değeri tüm alt boyutlar ile envanter genelinde düşük gelir düzeyine sahip katılımcılara; en düşük sıra ortalaması değeri ise tüm alt boyutlar ile envanter genelinde yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılara aittir. Ayrıca ekonomik gelir düzeyi değişkeni ile tüm alt boyutlar ve

envanter geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 24).

Katılımcıların evlenme şeklinin Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 25'de yer almaktadır.

Tablo 25. Evlenme Şeklinin Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Görücü Usulü	**Flört Dönemi Sonrası**	**Test İstatistiği**	
	$\overline{x}$ ± SS	**$\overline{x}$ ± SS**	**T**	**p**
Problem Çözme Güveni	24.46±8.49	24.50±9.36	-.01	.99
Yaklaşma - Kaçınma	44.62±10.61	41.73±12.08	.82	.41
Kişisel Kontrol	17.92±4.57	15.46±3.58	2.28	**.03**
Ölçek Geneli	87.00±18.01	81.69±21.72	.85	.4

Evlenme şekli değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değerin Yaklaşma-Kaçınma, Kişisel Kontrol alt boyutları ile envanter genelinde görücü usulü evlenen katılımcılara ait olduğu belirlenmiştir. Problem Çözme Güveni alt boyutunda ise görücü usulü evlenen katılımcılar ile flört dönemi sonrası evlenen katılımcıların ortalama değerleri hemen hemen eşittir. Ayrıca evlenme şekli değişkeni ile sadece Kişisel Kontrol alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<.05) (Tablo 25).

Katılımcıların aile yapısının Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 26'da yer almaktadır.

Tablo 26. Aile Yapısının Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Çekirdek Aile	**Geniş Aile**	**Test İstatistiği**	
	$\overline{x}$ ± SS	**$\overline{x}$ ± SS**	**T**	**P**
Problem Çözme Güveni	24.91±9.38	21.88±8.08	1.26	.21
Yaklaşma - Kaçınma	41.88±11.86	43.00±12.69	-.36	.72
Kişisel Kontrol	15.85±3.74	14.88±3.79	.99	.32
Ölçek Geneli	82.64±21.29	79.76±22.29	.51	.61

Aile yapısı değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Problem Çözme Güveni, Kişisel Kontrol ve ölçek genelinde çekirdek aile yapısına sahip katılımcılara; Yaklaşma-Kaçınma alt boyutunda ise geniş aile yapısına sahip katılımcılara aittir. Ayrıca aile yapısı değişkeni ile envanter geneli ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 26).

Katılımcıların çalışma durumunun Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 27'de yer almaktadır.

Tablo 27. Çalışma Durumunun Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Çalışıyor	**Çalışmıyor**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**T**	**P**
Problem Çözme Güveni	24.72±9.04	24.05±9.72	.39	.70
Yaklaşma - Kaçınma	41.25±11.80	43.57±12.17	-1.03	.31
Kişisel Kontrol	15.59±3.79	15.98±3.69	-.54	.59
Ölçek Geneli	81.57±20.84	83.59±22.54	-.50	.62

Çalışma durumu değişkenine göre Problem Çözme Ölçeği ve ölçeğe ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Yaklaşma-Kaçınma, Kişisel Kontrol alt boyutları ile ölçek genelinde çalışmayan katılımcılara aittir. Problem Çözme Güveni alt boyutunda ise çalışan ve çalışmayan katılımcıların ortalama değerleri hemen hemen birbirine eşittir. Ayrıca çalışma durumu değişkeni ile ölçek geneli ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 27).

Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısının Problem Çözme Ölçeği ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 28'da yer almaktadır.

Tablo 28. Çocuk Sayısının Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Yok	**1 Çocuk**	**2 Çocuk**	**3 Çocuk ve Fazlası**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**$\bar{x}$ ± SS**	**$\bar{x}$ ± SS**	**F**	**p**
Problem Çözme Güveni	25.13±11.10	25.68±8.35	22.02±7.80	29.40±10.46	2.37	.07
Yaklaşma – Kaçınma	41.90±11.37	43.18±13.18	39.74±11.04	48.60±11.16	1.73	.17
Kişisel Kontrol	16.68±3.65	15.84±4.16	15.09±3.64	15.20±2.49	1.2	.32
Ölçek Geneli	83.71±20.85	84.71±23.07	76.85±19.23	93.20±22.01	2.13	.10

Çocuk sayısı değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değer Problem Çözme Güveni, Yaklaşma – Kaçınma alt boyutu ve ölçek genelinde üç çocuğa sahip katılımcılara; Kişisel Kontrol alt boyutunda ise hiç çocuğu olmayan katılımcılara aittir. Ayrıca çocuk sayısı değişkeni ile envanter geneli ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>.05) (Tablo 28).

Katılımcıların sahip oldukları ev işleri ile ilgilenme durumunun Problem Çözme Envanteri ve alt boyut ortalamalarına göre karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 29'da yer almaktadır.

Tablo 29. Ev İşleri İle ilgilenme Durumunun Problem Çözme Envanteri ve Envantere İlişkin Alt Boyut Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

	Evet	**Hayır**	**Test İstatistiği**	
	$\bar{x}$ ± SS	**$\bar{x}$ ± SS**	**T**	**P**
Problem Çözme Güveni	24.01±8.93	31.63±11.34	-2.29	**.02**
Yaklaşma - Kaçınma	41.34±11.73	52.13±10.84	-2.53	**.01**
Kişisel Kontrol	15.62±3.80	17.13±2.64	-1.10	.28
Ölçek Geneli	80.97±20.83	100.88±21.62	-2.61	**.01**

Ev işleri ile ilgilenme değişkenine göre Problem Çözme Envanteri ve envantere ilişkin alt boyut ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama değerin envanter genelinde ve tüm alt boyutlarda ev işleri ile ilgilenmeyen katılımcılara aittir. Ayrıca ev işleri ile ilgilenme değişkeni ile Problem Çözme Güveni, Yaklaşma-Kaçınma alt boyutları ve envanter geneli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p>.05) (Tablo 29).

5.4.KORELASYON ANALİZİ

Bu analizde toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliği ile problem çözme arasındaki ilişkiyi öğrenebilmek adına korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 30. Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Ort	Ss
1. Yaş	-	-.02	-.07	-.03	-03	.16	.07	.01	-.02	-.17	-.08	-.03	-.06	-.11	40.88	11.38
2. Problem Çözme		-	.62**	.38**	.55**	-.03	.28**	.71**	-.21*	-.21*	-.38**	-.08	-.30**	.40**	1.63	.54
3. İletişim			-	.51**	.67**	.17*	.32**	.76**	-.34**	-.27**	-.34**	-.10	-.30**	.39**	1.72	.48
4. Roller				-	.39**	.24**	.4**	.59**	-.21*	-.09	-.14	-.05	-.22*	.47**	1.96	.41
5. Duygusal Tepki					-	.33**	.39**	.75**	-.38**	-.28**	-.39**	-.19*	-.31**	.38**	1.56	.54
6. İlgi Gösterme						-	.13	.31**	-.19**	-.12	-.15	-.11	-.14	.14	2.31	.35
7. Davranış Kontrolü							-	35**	-.18*	-.18*	-.12	-.07	-.19*	.51**	2.25	.31
8. Genel İşlevler								-	-.4**	-.33**	-.41**	-.14	-.40**	.45**	1.53	.51
9. Eşitlikçi C.R.									-	.54**	.54**	.34**	.35**	-.35**	35.63	5.53
10. Kadın C.R.										-	.64**	.71**	.62**	-.25**	30.74	5.78
11. Evlilikte C.R.											-	.59**	.67**	-.23**	35.43	5.27
12. Geleneksel C.R.												-	.72**	-.10	30.60	6.11
13. Erkek C.R.													-	-.22*	24.81	4.35
14. Problem Ç.G.															82.25	21.36

**Korelasyon, 0,01 düzeyinde anlamlıdır. *Korelasyon, 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

1. Yaş 2. Cinsiyet 3. Problem Çözme 4. İletişim 5. Roller 6. Duygusal Tepki Verebilme 7. Gereken İlgiyi Gösterme 8. Davranış Kontrolü 9. Genel İşlevler
10. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü 11.Kadın Cinsiyet Rolü 12.Evlilikte Cinsiyet Rolü 13.Geleneksel Cinsiyet Rolü 14.Erkek Cinsiyet Rolü 15. Problem Çözme - Genel

Çalışmada kullanılan tüm değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson korelasyon uygulanmıştır. Buna göre

Problem Çözme Becerileri ve Aile İşlevselliği alt boyutlarından Problem Çözme (*r* =.40*)*, İletişim (*r* =.39),Roller (*r* =.47), Duygusal Tepki (*r* =.38), Davranış Kontrolü (*r* = .51), Genel İşlevler (*r*=.45) arasında pozitif ve anlamlı (tüm p'ler <.05) korelasyon bulunmuştur.

Problem Çözme Becerileri ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri alt boyutlarından Eşitlikçi Cinsiyet Rolü (*r* = -.35), Kadın Cinsiyet Rolü (*r* = -.25), Evlilikte Cinsiyet Rolü (*r* = -.23), Erkek Cinsiyet Rolü (*r* =-.22) arasında negatif ve anlamlı korelasyon bulunmuştur.

5.5.HİYERARŞİK REGRESYON ANALİZİ

Bu analizde aile işlevselliği ve toplumsal cinsiyet rollerinin bağımlı değişken olan 'Problem Çözme Becerileri' üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 31. Hiyerarşik Regresyon Analizi

Bağımsız Değişkenler		**Beta**	**T**	**p**	
Model 1	ROLLER	11.5	2.3	.02	**R^2 =.38**
	DAVRANIŞ KONTROLÜ	23.2	4.1	.01	**R^2_{adj}=.34** **F=10.25** **P_{model}=.01**
Model 2	PROBLEM ÇÖZME	9.2	2.0	.04	**R^2 =0.42** **R^2_{adj}=0.36** **F=6.86**
	ROLLER	13.2	2.6	.01	
	DAVRANIŞ KONTROLÜ	21.5	3.8	.01	
	EŞİTLİKÇİCİNSİYET ROLÜ	-.77	-2.1	.04	**P_{model}=.01**

İlk adımda analize girilen Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından Roller (β= 11.5, *t*= 2.3, *p*= .02) ve Davranış Kontrolü (β= 23.2, *t*= 4.1, *p* < *.05*) alt boyutlarının

regresyon modeline anlamlı katkı yaptığı görülmektedir ($F_{(7\text{-}117)}$=10.25 , $p < .05$). İkinci adımda ise Toplumsal Cinsiyet Rolleri alt boyutları modele dâhil edilmiştir. İkinci adımda Aile İşlevselliği alt boyutlarından Problem Çözme (β= 9.2, t= 2.0 , $p < .05$) , Roller (β= 13.2, t= 2.6, $p < .05$), Davranış Kontrolü (β= 21.5, t= 3.8 , $p < .05$) ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri Alt Boyutlarından Eşitlikçi Cinsiyet Rolü (β= -.77, t= -2.1 , $p < .05$) negatif ve anlamlı bir şekilde problem çözme becerilerini yordadığı görülmektedir ($F_{(12\text{-}112)}$ = 6.86 $p < .05$). Aile İşlevselliği ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri beraber olarak Problem Çözme Becerilerindeki değişimin yaklaşık % 42'sini açıklamaktadır ($R2$=.38, $Adj\ R^2 = .36$, $F=$,$p < .05$).

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan araştırma soruları, mevcut çalışmada elde edilen bulgulara göre bu bölümde tartışılacaktır.

Evli bireylerin toplumsal cinsiyet ve aile işlevselliklerinin problem çözme becerilerine etkisini incelemek amacıyla hesaplanan hiyerarşik regresyonun ilk basamağında aile işlevselliğinin alt boyutlarından problem çözme, roller ve davranış kontrolünün problem çözme becerilerini pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Öncelikle aile işlevselliği alt boyutlarından rollerin pozitif yönde problem çözme becerilerini arttırdığı gözlenmektedir. Sağlıklı ailelerin en önemli özelliklerinden biri aile içindeki rollerdir (Gladding, 2015). Roller, ailenin her türlü gereksinimini sağlayan davranış kalıplarıdır (Bulut, 1993). Bu işlevi yerine getiremeyen ailelerde bir takım problemler görülmektedir. Bu rollerden geleneksel cinsiyet rolüne bakıldığında anne, yemek ve temizlik yapan, çocukların bakımını sağlayan kişidir. Baba ise işe giden, eve para getiren, evin bütün sorumlulukları üstünde olan kişidir (Akpınar, 2016). Günümüzde ise kadınların geleneksel rollerinin değişime uğradığını ve yeni roller atfedildiği görülmektedir. Bu yeni durumla birlikte bireyler aynı evi paylaştığı partneri ile eşit konuma gelmiş olurlar (Anar, 2011). Çiftler arasında eşit görev dağılımı olmasının çiftlerin birlikteliklerinin olumlu yönde etkilendiği bulunmuştur (Ünüvar- Tagat, 2015). Aileler hayatlarında çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Bu sorunlar duygusal sorunlar olabilirken maddi sorunlar da olabilmektedir. Ailenin bu sorunlara nasıl tepki verdiği önemlidir (Şahin, 2012). Sağlıklı bir aile herhangi bir problemle karşılaştığında bu durumun üstesinden gelebilir. Sağlıklı ailelerdeki üyelerin problem çözme becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Rollerin yanı sıra aile işlevselliği alt boyutlarından davranış kontrolünün problem çözme becerilerini en etkili değişken olarak yordadığı bulunmuştur. Davranış kontrolü işlevi ailenin davranışlarının belirli sınırlar içinde disiplin içerisinde olması demektir (Bulut,1993). Türk ailesinin yapısı gereği en sağlıklı şekilde yerine getirilen işlev olarak görülmektedir. Bunun nedeni, aileyi koruyup kollayarak ailenin disiplin içinde olmasını sağlamaktır. Türk toplumunun yetiştiği kültür ve çevre nedeniyle diğer işlevlere göre davranış kontrolü işlevi daha çok ön plana çıkmaktadır (Alacahan ,2010). Bu durumun problem çözme becerilerinin gelişmesine ve sağlıklı aile yapılarının oluşması ve sürdürülmesine olumlu katkı yapması beklenebilir.

Hiyerarşik regresyonun ikinci basamağında ise toplumsal cinsiyet rollerinden eşitlikçi cinsiyet rollerinin problem çözmeye negatif etkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rolü, erkeklere ve kadınlara yüklenen rollerin ve sorumlulukların eşit derecede olması demektir (Kaya ve Uysal, 2015). İlkketenci (2004) ve Gümüş (2015) yaptıkları araştırmalarda erkeklerin problem çözme becerilerini kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Erkeklerin kadınlara oranla problem çözme becerilerinin yüksek olması cinsiyete atfedilen roller ve yetiştirilme tarzlarının etkili olması ile açıklanmıştır (Akt: Eren, 2016). Yavuz (2015), evlilikte problem çözme becerisi ve evlilik doyumu ile ilgili yaptığı çalışmasında ise kişilerin çalışma durumları ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Kadınların çalışma durumuna göre problem çözme becerilerinde değişiklik görülmezken, çalışan erkeklerin çalışmayan erkeklere göre problem çözme becerileri daha yüksek bulunmuştur. Bu durum cinsiyete atfedilen geleneksel roller benimseyenlerin problem çözme becerilerinin daha yüksek çıkmasını açıklayabilir. Dolayısıyla, eşitlikçi cinsiyet rollerinin problem çözmeye negatif etkisinin cinsiyete atfedilen rollerin etkisiyle açıklanabileceği düşünülmektedir.

Kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları incelendiğinde kadınların daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Literatüre incelediğimizde bu çalışmaya paralel yönde ve farklı yönde (Çelik Bekleviç,2013) de bulgulara ulaşılmıştır. Erkeklerde eşitlikçi cinsiyet rolü tutumunun daha az olmasının nedeni erkeklerin kendilerini kadınlara göre daha güçlü hissetmeleridir. Bu gücün toplum tarafından pekiştirilmesi erkekleri geleneksel tutuma yönlendirmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013; Aylaz, Güneş, Uzun, Ünal, 2014; Sis Çelik, Pasinoğlu, Tan,Koyuncu, 2013).

Eğitim düzeyinin yüksek olmasının toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna ilişkin daha eşitlikçi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunun nedeni olarak bireylerin düşünce tarzlarının farklılaşması ve yeni fikirleri daha kolay benimsemelerinden kaynaklı olduğu söylenmektedir. Bu sonuç literatüre paralellik göstermektedir (Yılmaz, 2014; Kodan,2013).

Gelir seviyesi artıkça evlilikte toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun daha eşitlikçi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde ortalama gelir arttıkça eşitlikçi

bir tutum edinildiği bunun nedeninin ise gelirin artması ile birlikte bireylerin birçok şeyi gerçekleştirebilmesi ve birçok fırsatlar karşılaşması olduğu söylenebilir(Kodan, 2013).

Flört dönemi ile evlenen bireylerin görücü usulü ile evlenen bireylere göre daha eşitlikçi bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde bu çalışmadaki bulgulara benzer biçimde bulgular elde edilmiştir. Geleneksel tutumu benimseyen bireylerin görücü usulü ile evlendiği, eşitlikçi tutuma sahip bireylerin ise daha çok flört sonrası evlendiği sonucuna varılmıştır (Kodan,2013).

Aile yapısının toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu değiştirmediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatüre baktığımızda bizim bulgularımıza paralellik gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Yılmaz,2014). Bizim bulgularımıza paralellik göstermeyen bulgulara da ulaşılmıştır. Yapılan bir araştırmada geniş ailelerin geleneksel bir tutum sergilediğini, çekirdek ailelerin ise eşitlikçi tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır (Kodan, 2013). Geniş ailelerin geleneksel tutumu benimsemelerinin nedeni olarak aile büyüklerinin otoriter olması olarak düşünülebilir (akt: Kodan ,2013)

Çalışma durumunun toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu değiştirmediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde ise çalışan kadınların eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak kadının çalışma hayatına girmesi ile birlikte erkeklerle eşit rollere sahip olması olabilir (Yılmaz, 2014; Kodan,2013).

Tek çocuğu olanların daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer grupların ise eşitlikçi tutumlarının daha düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak gün geçtikçe değişen toplumumuzda çiftlerin her ikisinin de çalışması, eğitim düzeylerinin yükselmesi nedeni ile az çocuk istemesi olabilir. Literatürde benzer bulgulara ulaşılmıştır (Kodan, 2013) .

Ev işlerine yardım eden bireylerin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak eğitim düzeyinin artması ve kadınların iş hayatına girmesi ile birlikte eşler arasında eşit rol dağılımı yapılması olabilir.

Genel olarak ailelerin Aile Değerlendirme Ölçeği puanları incelendiğinde Gereken İlgiyi Gösterme ve Genel İşlevler alt ölçeklerinde sağlıksız bir eğilim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karşılıklı ilgi görme ailelerin birbirlerine gösterdiği sevgi, şefkat ve bakımdır. Bu kavramın sağlıksız olmasının nedeni olarak toplumsal cinsiyet rolleri bakımından kadınların aşırı ilgi göstermesi, erkeklerin ise sert ve kuvvetli bireyler olarak şekillendirilmesi nedeniyle aile üyelerine yeterli ilgi göstermemesi olarak

söylenebilir (Akgül Gök, 2013). Genel işlevler, ailenin birbirlerini desteklemeleri, üzüntülerini ve sevinçlerini paylaşması gibi toplam 6 boyutu da kapsayan alt ölçektir. Sağlıksız bir eğilim göstermesinin nedeni olarak modernleşen dünya ile birlikte aileye verilen değerin giderek azalması olduğu söylenebilir.

Cinsiyet aile işlevselliği açısından fark oluşturmamaktadır. Literatüre bakıldığında Akgül Gök (2013), cinsiyet değişkeni ile duygusal tepki verebilme, problem çözme, iletişim, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü alt ölçekleri arasında paralel bulguya ulaşılmış ve fark bulunmamıştır.

Eğitim durumu aile işlevselliği açısından fark oluşturmamaktadır. Bunun nedeni örneklemin büyük çoğunluğunun lisans ve yüksek lisans mezunu olmasından dolayı çok fazla varyasyon olmaması olabilir.

Ekonomik gelir düzeyine göre aile işlevselliğinde fark bulunmamıştır. Literatürde yapılan bir araştırmada ekonomik düzeyi kötü olan ailelerin sağlıksız işlev gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak davranış kontrolü, duygusal tepki verebilme, roller, problem çözme, iletişim ve genel işlevler alt boyutlarında problemlerin olmasıdır (Kabasakal, 2012). Bu araştırmada fark bulunmaması örneklemin homojen bir şekilde dağılım göstermeyişinden kaynaklı olabilir.

Evlenme şekline göre flört dönemi sonrası evlenen bireylerin görücü usulü ile evlenen bireylere göre Duygusal Tepki Verebilme, Genel İşlevler alt ölçekleri ile ölçek genelinde daha yüksek puanlar aldığı gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak flört ile evlenen bireylerin birbirleri ile daha açık iletişim kurması sonucu birbirlerini daha iyi ifade edebilmeleri, aile içindeki rolleri birbirleriyle anlaşmalı bir şekilde paylaşmaları ve sonuç olarak da aile işlevselliğinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Aile yapısına göre aile işlevselliğinde fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında ise geniş ailelerde aile işlevselliği daha sağlıklı bulunmuştur (Bengtson, 2001). Bu araştırmada örneklemin büyük çoğunluğunun çekirdek ailelerden oluşması nedeniyle fark bulunmadığı düşünülmektedir.

Ailedeki bireylerin çalışıyor veya çalışmıyor olma durumunda aile işlevselliği açısından fark gözlenmemektedir. Literatüre baktığımızda ise iş hayatında çatışma olan evli bireylerin evlilik memnuniyetinin azaldığı ve aile işlevselliğini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılan çalışmalar olduğu gibi (Judge, Ilies ve Scott, 2006), çalışma durumunun aile işlevselliğine olumlu yönde etki eden çalışmalara da ulaşılmıştır (Moen

ve Wethington, 1992). Bu araştırmada fark bulunmamasının nedeni olarak çalışan ve çalışmayan katılımcı sayısının homojen dağılmaması olduğu söylenebilir.

3 ve daha fazla çocuğu olan ailelerin diğer ailelerin genel işlevler alt boyutu puanın daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde benzer sonuçlar bulunmuştur (Akgül Gök,2013). Bunun nedeni olarak ailedeki birey sayısı arttıkça aile arasında iletişim sorunlarının arttığından, yeterli ilginin azalacağı ve aile içi roller arasında sıkıntı yaşanabileceği düşünülmektedir.

Ev işleri ile ilgilenmeyen katılımcıların Genel İşlevler alt boyutundaki puanların ev işleri ile ilgilenen ailelere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatüre bakıldığında yapılan bir araştırmada kadınların erkeklere göre ev içi sorumluluklarının daha fazla oluğunu bundan dolayı manevi olarak tükenmişlik hissine kapıldıkları sonucuna ulaşılmıştır (Akgül Gök, 2013). Bu araştırmaya bakıldığında ise ev işleri ile ilgilenmeyen bireylerin iş hayatında aktif olduğunu, çalışma hayatlarında birçok sorunla karşılaştıklarını bundan kaynaklı olarak problem çözme becerilerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Kadın ve erkeklerin problem çözme becerilerine bakıldığında problem çözme becerileri arasında bir fark bulunamamıştır. Literatürü incelediğimizde cinsiyet ve problem çözme becerileri arasındaki benzer yönde bulgulara ulaşılmıştır(Yılmaz 2016; Sancaktar 2016). Literatürde bizim çalışmamıza paralellik göstermeyen çalışmalarda bulunmaktır. Bu çalışmaların sonucunda erkeklere yüklenen rollerden dolayı problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (İlkketenci, 2004 ; Gümüş, 2015).

Eğitim durumu ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında eğitim durumu ve problem çözme arasındaki ilişkinin çok az incelendiği görülmektedir. Sancaktar (2016) ise yaptığı araştırmasında eğitim durumu ve problem çözme arasında anlamlı bir ilişki bulmuş ve öneri olarak daha detaylı bir şekilde incelenmesini sunmuştur.

Ekonomik durum ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde Sancaktar (2016)'nın bulguları paralellik göstermektedir. Fakat Gümüş (2015) yaptığı çalışmasında gelir durumu ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulmuştur .Yapılan çalışmalarda ailelerde ekonomik sıkıntı olduğu vakitlerde aile içi problemlerin çoğaldığı görülmüştür (akt: Gümüş,2015)

Mevcut çalışmada problem çözme becerilerinin evlilik şekline (görücü usulü ve flört) göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde görücü usulü evlenen katılımcıların problem çözmenin alt boyutlarından kişisel kontrol alt boyutunda (problem durumunda kişisel kontrolünü elinde tutabilme) anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Görücü usulü evlenen bireylerin geleneksel aile yapısına daha yakın olduğunu varsayarak bir problemle karşılaştıklarında aile içindeki huzurun bozulmaması amacıyla problem çözme becerilerinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Literatüre baktığımızda ise, Sancaktar (2016) flört veya görücü usulü evlenenler arasında problem çözme becerileri açısından fark bulamamıştır.

Çalışma durumu değişkeni ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Literatüre bakıldığında çalışan erkeklerin çalışmayan erkeklere oranla evliliklerinde daha problem çözmeye eğilimli olduğu, kadınlarda ise anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yavuz, 2015).

Çocuk sayısı değişkeni ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Literatürde bizim çalışmamıza paralel gitmeyen çalışmalar mevcuttur. Çocuk sayısının problem çözme becerilerini etkilediğini, çiftlerin odak noktalarına çocukları yerine evliliklerini koyduklarını bundan dolayı birbirleriyle daha az problem yaşadıkları için çocuğu olmayan insanların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sancaktar,2016; Taşköprü,2013). Gümüş(2015) araştırmasında değişkenler arasında anlamlı bir fark bulmuş, çocuğu olan ailelerin çocuğu olmayan ailelere oranla problem çözme becerilerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ev işleri ile ilgilenme ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiye bakıldığında ev işleri ile ilgilenmeyen katılımcıların problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuçlar beklenmedik olsa da önceki literatür bulguları bu bulguyu kısmen açıklamaktadır. Şahin (2012), araştırmasında davranış kontrolü değişkeninin kadınların erkeklere göre daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun nedeni olarak da aile içi rollerde erkeğin görevlerinin belli olduğunu bundan dolayı daha az sorun yaşadığını, kadınların ise aile içi kurallardan dolayı daha çok sorunla karşı karşıya kaldığını söylemiştir. Bu bilgiler ışığında ev işleri ile ilgilenmemenin problem çözme becerilerinin daha yüksek oluşu daha az sorunla karşı karşıya kalması olasılığını düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada toplumsal cinsiyet roller ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkileri incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

1- Demografik değişkenlerden bireylerin ev işleri ile ilgilenmesi ve evlenme şekli problem çözme becerilerini etkilemektedir.
2- Toplumsal cinsiyet rolleri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
3- Aile işlevselliği ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
4- Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliği problem çözme becerilerini yordamaktadır.

Aileler çocuklarına küçüklükten itibaren problemle karşılaşma durumunda probleme nasıl yaklaşacağını ve çözüme nasıl ulaşacağına dair yönlendirmeler yaparak çocuğun problemi kendi çözmesini sağlamalıdır. Ayrıca eğitim kurumlarında yaş aralıklarına ve o yaşın özelliklerine göre problem çözme becerilerini arttırmak amacıyla yaşamın içinden etkinlikler yapılmalıdır ve bu etkinlikler okul çerçevesinde sınırlı kalmamalıdır. Böylece çocukluk yaşantılarından kazanılan deneyimler sayesinde birey, yetişkinliğinde de karşılaştığı problemleri rahatça çözebilme yetisi kazanır.

Evliliklerin sağlıklı olabilmesi için çiftlere problem çözme becerileri ve iletişim hakkında seminerler verilmelidir. Böylelikle çiftler aralarında çıkan problemlere karşı geliştirilmiş becerilerle yaklaşmayı deneyebilirler.

Literatürde problem çözme becerisi ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çok az araştırmaya rastlanmıştır. Bu değişkenler ile yapılacak yeni araştırmalarla daha ayırt edici sonuçlar elde edilebilir.

EKLER

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisini incelemek amacıyla Dr. Öğr. Üyesi Ela Arı danışmanlığında, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans öğrencisi Ecem Kamışlı tarafından yürütülmektedir. Yaklaşık 15 dakika süren bu çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmacılara ulaşmak isterseniz ecemkamisli@gmail.com, eari@ticaret.edu.tr adreslerinden ulaşabilirsiniz.

Ankette sizden kim olduğunuz ile ilgili hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir; elde edilen bilgiler bilimsel yayınlarda kullanılabilir.

Çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

☐ Şartları okudum kabul ediyorum.

1-Yaşınız?

☐

2-Cinsiyet?

☐ Kadın

☐ Erkek

3-Eğitim Durumunuz?

☐ İlkokul Mezunu

☐ Ortaokul Mezunu

☐ Lise Mezunu

☐ Lisans Mezunu

☐ Lisansüstü Mezunu

4-Ekonomik Geliriniz?

☐ Düşük

☐ Orta

☐ Yüksek

5-Kaç Yıllık Evlisiniz?

☐

6-Nasıl Evlendiniz?

☐ Görücü Usulü

☐ Flört Dönemi Sonrası

7-Aile Tipiniz?

☐ Çekirdek

☐ Geniş

8-Çocuğunuz Var Mı?

☐ Yok

☐ 1

☐ 2

☐ 3 ve fazlası

9-Çalışıyor Musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

10-Evinizin İşleri İle İlgilenir Misiniz?

☐ Evet

☐ Hayır

Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği

Aşağıda Toplumsal Cinsiyet Rolleri ile ilgili çeşitli sorular bulunmaktadır. Size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz. 1- Kesinlikle katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Ne katılıyorum ne katılmıyorum 4- Katılıyorum 5- Kesinlikle katılıyorum

	1-Kesinlikle Katılmıyorum	**2-Katılmıyorum**	**3-Ne katılıyorum ne katılmıyorum**	**4-Katılıyorum**	**5-Kesinlikle Katılmıyorum**
1-Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandılarında ailelerinden bağımsız yaşayabilirler.					
2-Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3-Kadının yapacağı meslekler ile erkeklerin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4-Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5-Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6-Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini arttırır.					
7-Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler seçilmelidir.					
8-Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşmalıdır.					
9-Kadının yaşamıyla ilgili kararlarını kocası vermelidir.					
10-Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11-Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12-Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit derecede yararlanmalıdır.					
13-Çalışma yaşamında kadın ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					

14-Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15-Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16-Kadının temel görevi anneliktir.					
17-Evin reisi erkektir.					
18-Dul kadın da dul erkek gibi tek başına yaşayabilmelidir.					
19-Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20-Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21-Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22-Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23-Kız bebeğe pembe,erkek bebeğe mavi giysiler giydirilmelidir.					
24-Erkeğin en önemli görevi evi geçindirmektir.					
25-Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26-Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27-Mesleki gelişme fırsatlarında kadın ve erkeğe eşit haklar tanınmalıdır.					
28-Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29-Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30-Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31-Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32-Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33-Erkekler statüsü yüksek olan işlerde çalışmalıdır.					
34-Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35-Bir erkek gerektiğinde karısını					

dövmelidir.					
36-Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37-Bir kadın doktora gittiğinde sadece kadın doktora muayane olmalıdır.					
38-Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Aile Değerlendirme Ölçeği

Kendi ailenizi bulundurarak cevaplayacağınız 60 soruluk bu ölçekte size en uygun seçeneği işaretleyiniz. 1-Aynen katılıyorum 2-Büyük ölçüde katılıyorum 3-Biraz katılıyorum 4-Hiç katılmıyorum

	1-Aynen katılıyorum	**2-Büyük ölçüde katılıyorum**	**3-Biraz katılıyorum**	**4-Hiç katılmıyorum**
1-Ailece ev dışında program yapmakta güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız.				
2-Günlük hayatımızda sorunların(problemlerin) hemen hepsini aile içinde hallederiz.				
3-Evde biri üzgün ise, diğer aile üyeleri bunun nedenlerini bilir.				
4-Bizim evde, kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.				
5-.Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler.				
6-Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda, birbirimize destek oluruz.				
7-Ailemizde acil bir durum olsa, şaşırıp kalırız.				
8-Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin bittiğinin farkına varmayız.				
9-Birbirimize karşı olan sevgi, şefkat gibi duygularımızı açığa çıkarmaktan kaçınırız.				
10-Gerektiğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen görevi yapmalarını sağlarız.				
11-Evde dertlerimizi, üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz.				
12-Sorunlarımızın çözümlerinde genelde ailece aldığımız kararları uygularız.				
13-Bizim evdekiler, ancak onların hoşuna giden şeyleri söylediğimizde bizi dinlerler.				
14-Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiğini anlamak mümkün değildir.				
15-Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.				
16-Ailemizin üyeleri birbirlerini hoşgörülü davranırlar.				
17-Evde herkes başına buyruktur.				
18-Bizim evde herkes, söylediklerini üstü kapalı değil de doğrudan birbirlerinin yüzüne söylerler.				
19-Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz.				
20-Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz.				

21-Ailecek, korkularımızı ve endişelerimizi birbirimizle tartışmaktan kaçınırız.				
22-Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekten kaçınırız.				
23-Gelirimiz (ücret,maaş) ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.				
24-Ailemiz, bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır.				
25-Bizim ailede herkes kendini düşünür.				
26-Duygularımızı açıkça birbirimize söyleyebiliriz.				
27-Banyo ve tuvalet bir türlü temiz durmaz.				
28-Aile içinde birbirimize sevgimizi göstermeyiz.				
29-Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.				
30-Ailemizde, her birimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır.				
31-Aile içinde genellikle birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.				
32-Ailemizde sert-kötü davranışlar ancak belirli zamanlarda gösterilir.				
33-Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğunda birbirimizin işine karışırız.				
34-Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz.				
35-Evde genellikle söylediklerimizle, söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır.				
36-Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırız.				
37-Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacaksa ilgi gösteririz.				
38-Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz.				
39-Ailemizde sevgi ve şefkat gibi duygular ikinci plandadır.				
40-Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağına hep birlikte konuşarak kararlaştırırız.				
41-Ailemizde herhangi bir şeye karar vermek her zaman sorun olur.				
42-Bizim evdekiler sadece çıkarları oldukları zaman birbirlerine ilgi gösterir.				
43-Evde birbirimize karşı açık sözlüyüzdür.				
44-Ailemizde hiçbir kural yoktur.				
45-Evde birinden bir şey yapılması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendine hatırlatılması gerekir.				
46-Aile içinde, herhangi bir sorunun(problemin) nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz.				
47-Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeliyiz.				
48-Bizim evde aklınıza gelen her şey olabilir.				
49-Sevgi, şefkat gibi olumlu duyguları birbirimize ifade edebiliriz.				
50-Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz.				
51-Evde birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.				
52-Sinirlenince birbirimize küseriz.				

53-Aile bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez çünkü genellikle umduğumuz görevler verilmez.				
54-Kötü niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz.				
55-Ailemizdeki kişiler herhangi bir tehlike karşısında (yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, çünkü böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir.				
56-Aile içinde birbirimize güveniriz.				
57-Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.				
58-İşimize(okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz.				
59-Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız bir şey yaptığında ona bunu açıkça söyleriz.				
60-Problemi çözmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız.				

Problem Çözme Envanteri

Bu envanterin amacı günlük yaşamınızda sorunlarınıza nasıl tepki gösterdiğinizi belirlemeye çalışmaktır. Size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz. 1-Her zaman böyle davranırım 2-Çoğunlukla böyle davranırım 3-Sık sık böyle davranırım 4-Arada sırada böyle davranırım 5-Ender olarak böyle davranırım 6-Hiçbir zaman böyle davranmam

	1-Her Zaman	**2-Çoğunlukla**	**3-Sık sık**	**4-Arada sırada**	**5-Ender**	**6.Hiçbir zaman**
1-Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam.						
2-Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam anlamıyla belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem.						
3-Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa o sorun ile başa çıkabileceğimden şüphe ederim.						
4-Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken neyin işe yaradığını, neyin işe yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem.						
5-Sorunlarımı çözme konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim.						
6-Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım.						
7-Bir sorunum olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim bütün yolların hepsini düşünmeye çalışırım.						
8-Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlayabilmek için duygularımı incelerim.						
9-Bir sorun kafamı karıştırdığında duygu ve düşüncelerimi somut ve açık seçik terimlerle ifade etmeye uğraşmam.						
10-Başlangıçta çözümü fark etmesem de sorunlarımın çoğunu çözebilme						

yeteneğim vardır.						
11-Karşılaştığım sorunların çoğu, çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır.						
12-Genellikle kendim ile ilgili kararlar verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum.						
13-Bir sorunla karşılaştığımda onu çözmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim.						
14-Bazen durup sorunlarım üzerine düşünmek yerine gelişigüzel sürüklenip giderim.						
15-Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem.						
16-Bir sorunla karşılaştığımda, başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerine düşünürüm.						
17-Genellikle aklıma gelen ilk fikir doğrultusunda hareket ederim.						
18-Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarını ölçer, tartar, birbirleriyle karşılaştırır, sonra karar veririm.						
19-Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime güvenirim.						
20-Belli bir çözüm planı uygulamaya koymadan önce, nasıl bir sonuç vereceğini tahmin etmeye çalışırım.						
21-Bir soruna yönelik olası çözüm yollarını düşünürken çok fazla seçenek üretmem.						
22-Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım yöntem; daha önce başıma gelmiş benzer sorunları düşünmektir.						
23-Yeterince zamanım olur ve çaba gösterirsem karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum.						
24-Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözmeye ihtiyacım vardır.						
25-Bazen bir sorunu çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu						

yaşarım.						
26-Ani kararlar veririm ve sonra pişmanlık duyarım.						
27-Yeni ve zor sorunları çözebilme yeteneğine güveniyorum.						
28-Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır.						
29-Bir sorunla başa çıkma yollarını düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam.						
30-Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkıda olabilecek benim dışındaki etmenleri genellikle dikkate almam.						
31-Bir konuyla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır.						
32-Bazen duygusal olarak öyle etkilenirim ki, sorunumla başa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam.						
33-Bir karar verdikten sonra ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar.						
34-Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden pek emin değilimdir.						
35-Bir sorunun farkına vardığımda,ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışmaktır.						

KAYNAKÇA

Adaçay, F.R. (2014). Toplumsal Cinsiyet ve Kalkınma. Bursa: Ekin Yayınevi.

Ağır, M. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyi ile problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aile Yapısı Araştırması 2006 (2010). Ankara: TC. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

Akgül Gök, F. (2013). Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rolleriyle İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akkaya, M. (2010). Bağlanma Stilleri, Stresle Başa Çıkma Tarzları, Problem Çözme Becerileri ve İletişim Tarzlarının Boşanma Süreci Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Akpınar, B. (2016). Evli Çiftlerin Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Alacahan, O. (2010). " Aile Birliğini Oluşturan Faktörler ve İşlevleri'', Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,11(1),289-298.

Anar, B. (2011). Evli Çalışan Yetişkinlerin Cinsiyet Rolleri İle Evlilik Doyumu ve İş Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Arıcı, F. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar ve Psikolojik İyi Oluş. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aylaz, R. ,Güneş,G. ,Uzun,Ö. ,Ünal, S. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri", TTB Sürekli Tıp Eğitim Dergisi,23(5),183-189.

Azaklı, A. (2017). Ergenlerin Kişilik Tipolojisi ile Kullandıkları problem Çözme Becerileri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bağcı, C. (2013). Anne- Babaların Akılcı Olmayan İnançlarının Aile İşlevi ve Çocuklardaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Bulut,I. (1993). Ruh Sağlığının Aile İşlevine Etkisi. Ankara: Tc. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmet Müsteşarlığı Yayınları.

Bulut, I. (1990). Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı, Ankara, Özgüzeliş Matbaası.

Canatan, K. , Yıldırım E. (2016), Aile Danışmanlığı (5.Basım). Nobel Yayın Dağıtım.

Canel, A. N. (2007). Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Curun, F.(2006). Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çalışkan, M. (2017). Üstün Yetenekli Çocuklara Sahip Ailelerin İşlevselliği. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep

Çavuşoğlu, F.N. (2007). Evli Çiftlerin Kendi Yapı ve İşlevselliklerinin Aile Orjinleriyle Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çelik Bekleviç, A. (2013). Bir Üniversite Hastanesi Araştırma Görevlilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Çalışma Hayatında Toplumsal Cinsiyet Rolleri Algısının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.

Çıtak, A.(2008). Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Damarlı, Ö. (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rolleri, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demirci Danışık, N. (2005). Ergenlerin Sürekli Öfke/Öfke İrade Tarzları ile problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Demircioğlu, H. ,Tezel Şahin F. , Gunundi Y. (2011). "Anne Babaların Görüşüne Göre Aile İşlevleri",Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 92-106

Deniz İ, Göller L. (2017), "Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Aile İşlevselliği ve Evlilik Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi",Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 3(1), 53-69

Dökmen, Z. (2016). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar(7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi

Döner, A.Ç.(2015). Cinsel Mitlerin Evlilik Doyumu ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eren, N.(2016). Yetişkinlik Bağlanma Stillerine Göre Bireylerin Öfkeyi İfade Etme Tarzlar, Kendilik Algısı ve Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ersoy, E. (2009)."Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği)",Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,19(2),209-230.

Gül, G. (2009). Evlilikte Kişilerarası İletişim ve Beceriler. H. Yavuzer (Ed.), Evlilik Okulu(9. Baskı) içinde (20-27). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Gümüş, H. (2015). Evli Bireylerin Yaşanan Sosyal Destek Düzeyi ve Yaşam Doyumları ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans tezi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.

Güneş, F.(2011). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik ve Bazı Değişkenler Açısından İzlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Konya.

Gladding, S.T. (2015). Aile Terapisi Tarih, Kuram ve Uygulamaları(5.Baskı). Ankara: PDR Yayınları.

Heppener P., Petersen C. (1982). "The Development and Implications Of a Personal Problem Solving Inventory'', Journel Of Counselling Psychology, 29,66-75.

Işık, B. , Güven, Y. (2007)."Okul Öncesi Çocukların Aile İşlevlerinin İncelenmesi", Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi,7(3),1263-1300.

İlkketenci, R. (2004). Evli Bireylerin Problem ÇözmeBecerileri ve Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kabasakal, C. (2012). Çocuk Psikiyatri Polikinliğine Başvuran Ailelerin Aile İşlevselliği ve Çocuk Yetiştirme Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). Benlik, Aile Ve İnsan Gelişimi,Kültürel Psikoloji(3. Baskı). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Judge, T. A. , Ilıes, T. , Scott, B.A. (2006). "Work–Family Conflict And Emotions: Effects At Work And At Home", Personnel Psychology, 4(59), 779-814.

Kalı Soyer, M. , Bilgin A. (2010)."Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Problem Çözme Becerileri Algıları ", International Conferanceon Newtrendsin Education And Their Implications, 11-13 November 2010, Antalya- Turkey.

Kantoğlu, A.(2017). Bir Grup Ergenin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Sosyodemografik Özelliklere Göre Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaplan, K. (2016). Evli Bireylerde Toplumsal Cinsiyete İlişkin Tutumların Evlilik Doyumuna ve Psikolojik İyi Oluş Durumuna Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, F.Ş. , Uysal V. (2015).“ Günümüzde Dindarlık ve Toplumsal Cinsiyet Algıları Üstüne Bir Araştırma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,8(36),646-662

Kılıç L., Eyüp B.(2011).“İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Rolleri Üzerine Bir İnceleme”,Odü Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,2(3),129-148.

Kır, İ. (2011). “Toplumsal Bir Kurum Olarak Aile İşlevselliği” Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,10(36),381-404

Kızıldağ, F. (2017). Evli Kadınlarda Çalışmanın Toplumsal Cinsiyet Algılarına ve Aile İşlevselliklerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kocakaya, R. (2017). Engelli Üyelere Sahip Ailelerdeki Bireylerin Psikolojik Dayanaklılığı ile Algılanan Aile İşlevselliği Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kodan, S.(2013). Evli Bireylerin Evlilik Kalitesi Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Korkut, F. (2002). “ Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 22(), 177-184.

Köknel, Ö. (2005). 2000’li Yılları Algılamak(1.Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Moen, P. , Wethington E. (1992).“ The Concept Of Family Adaptive Strategies”, Annual Review Of Sociology,18. 233-251.

Nazlı, S. (2001). Aile Danışmanlığı (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayım Dağıtım.

Özatça, A. (2009),Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Aile İşlevleri, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana

Sağlam, M. (2011). Boşanma Sürecinde Olan Ailelerdeki Çocukların Aile Algılarının ve Sorunlarının Resimler Aracılığı ile İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sancaktar, N. (2016). Yeni Evlenen ve Uzun Süreden Beri Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş ve Evlilik Doyumu Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şahin, P. (2012). Hipersantif Hastaların Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Aile İşlevselliği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek ve Öz yeterlilik ile İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Sayın, M.(2007). Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynler ile Normal Gelişim Gösteren Çocuğa Sahip Ebeveynlerin 7-15 Yaş Arası Çocuklarının Toplumsal Cinsiyet Yaklaşım ve Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Serdar Tekeli,E.(2011). Toplumsal Cinsiyet Çerçevesinde Kadın Mağduriyeti. Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sis Çelik, A. ,Pasinoğlu, T. , Tan, G. , Koyuncu, H. (2013). "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri". Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi,21(3), 181-186

Taşköprü, M. (2013). Evlilik Doyumu ile Problem Çözme Becerilerii Stresle Başa Çıkma ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ensitüsü, İstanbul.

Taylan, S. (1990). Heppener'in Problem Çözme Envanteri'nin Uyarlama, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ünüvar, P. , Tagay, Ö.(2015)."Çalışan Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rolleri, Yaşam, İş Doyumu Ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi'', Kadın/Woman 2000, 16(1),21-44.

Özer Toğuşlu, M. (2014).Evli Bireylerde Bağlanma Stilleri ve Cinsiyet Rollerinin Yükleme Biçimini Yordayıcı Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Yalçın, B. , Tetik, S. , Açıkgöz, A.(2010), “ Yüksekokul Öğrencilerinin Problem Çözme Algıları ile Kontrol Odağı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma’’, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(2), 19-27.

Yavuz, O. (2015). Evlilikte Problem Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumunun Bilim Sanat Merkezinde Çocuğu Olan ve Olmayan Ebeveynler Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, A.R.(2007). “Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Kavramı:1960-1990 Yılları Arası Milliyet Gazetesi Reklamlarına Yönelik Bir İçerik Analizi”,Selçuk Üniversitesi İletilim Bilimleri Fakültesi Akademik Dergisi,4(4),143-155.

Yılmaz, M. F.(2014).Erişkin Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rolü ile Cinsel Doyumun İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, S. (2016). Güvensiz Bağlanma Stiline Sahip Olan Evli Bireylerin Aldatma ve Problem Çözme Becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Zeybekoğlu, Ö. (2009). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik Olgusu, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Zeyneloğlu. S. , Terzioğlu F. (2011). “Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri’’, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,40,409-420.